

01007

JOSEFINA

STUDENT

STUDENT

STUDENT

STUDENT

STUDENT

STUDENT

STUDENT

STUDENT

OSOBY

JOSEFINA

MALEČEK

MALEČKOVÁ

VRÁTNÝ

POLICISTA

PROFESOR VYDRA

PROFESOR JOHN

VALENTA

IRENA

REŽISÉR

ŘÍHOVÁ

SMRČKOVÁ

STUDENT CÍSAŘ

STUDENT KUBÍČEK

STUDENT JULÍNEK

STUDENT VALOUŠEK

PRVNÍ STUDENT

DRUHÝ STUDENT

TŘETÍ STUDENT

JAKÝSI STUDENT

STUDENTKY

Proscénium znázorňuje průjezd konservatoře. Po délce proscénia přeběhne policista. Josefina se vynoří z výklenku, vystupuje na špičky a dívá se do hlediště. Za ní se rozvážně pohybuje pan Maleček. Má v ruce housle.

JOSEFINA: Sme v suchu! Na betón, strejdo! Chocholáč si to hasí kdoví kam!

MALEČEK: Vona to bude nějaká dobrotivá duše.

JOSEFINA: Kdo? Chlupatej? — Kriste králi, jen se spolehněte! — Mám zapískat, aby s váma šel na sánky?

MALEČEK: A já se ti, holka, dívím! — Copak jsou lidi vlčáci a tak dále? Copak musí bejt každej mizera?

JOSEFINA *vyhlíží do ulice*: Ehm!

MALEČEK: Jak?

JOSEFINA: Se mi zdá, že vám manželka práskla do bot.

MALEČEK *se zabývá houslemi*: Vono nebude tak zle!

JOSEFINA: Neměla bych se po ní povohlídnout?

MALEČEK: Jo, jo, já ti rozumím. Moc dobře, holka zlatá, ale je to marný! Dneska vemeš štíra — a co? — Nic! Na práci se neumíš podívat, školy nemáš, k obchodu nejsi, tak jakýpak copak. Někdy po neděli se vrátíš k svejm starejm pěstounům. — Pro pána Jána, už slyším, jak budeš zase řvát!

JOSEFINA: Jednou vám ale pláchnu jaksepatří!

MALEČEK: Když se to vezme kolem dokola, si zatraceně nevděčný pískle. Člověk ji vypiplá, člověk pro ni shání — a tu máš! Holka je pryč a pryč!

JOSEFINA: No, kdybych se uchytila někde v kartounce — nebo při kuchyni, to mi můžete vjéřit: První sobotu jsem u vás s takovouhle láhvicou!

MALEČEK: Bať, bať! Já to mám tady spočítaný. Až trhnu pár zlatejch — budou šaty! Něco nádhernýho! *Kašle.* Ženská má bejt vohozená. — To je jistý! *Kašle.* Má bejt vohozená, jinak se nedostane ani na čtyrku.

JOSEFINA: Dyť von mě taky každej ten pan šéf hnall! Veškerá důvěra žádná. — Támhle v Dejvicích povídám v tý nový mlíkárně: Milostivá, račte se spolehnout, dycinky správná žába! — Měl jste ji teda slyšet!

MALEČEK: Sakra, sakra! A tos měla tenhle hopsafrak? *Prohlíží si Josefinu.* Vždyť není špatnej: má břínek!

MALEČKOVÁ *vchází*: Tak prosím, voni si tady vykládaj starý pověsti! Člověče, až ty dostaneš rozum, to bude ouleva; — vždyť vás ten chlap moh sebrat jak z pekáče.

MALEČEK: Jo, myslíš jako leopold? Milá zlatá, na toho je člověk krátkej. Když mi sloužily jedenáctky, to byla jiná, ale teď se nejradši držím průjezdu. Takhle se postavím, začnu kašlat, až mi skáče na hlavě buřinka — a tady mě máte, pane inspektor!

MALEČKOVÁ: To je von! To je celej táta! Mouchy, snězte si mě! Mouchy, nechte mě!

JOSEFINA: No, má to dobrý!

MALEČKOVÁ: Pokavaď se vo vás, neřádi, starám, je všechno dobrý. — Jo, abych nezapomněla: v neděli večer budeme namáčet a v pondělí pérem! *Hraje na tahací harmoniku.* Tak slow Frisko, jo?

MALEČEK *čte návštějí*: Konservatorium hudby! — Sakra práce, kam sme to, holka, vlezli?

JOSEFINA: Konservatorium? — Zmáčkнем teda něco smutnějšího!

MALEČKOVÁ *hraje na harmoniku*: To budou dvě cejšky a tři košile. — Starej se může v jedný vodě vykoupat.

MALEČEK *s houslemi pod bradou nepoznává, kterou písničku si žena zvolila*: He?

MALEČKOVÁ: Bledej gentleman! — Copak nedoslejcháš?

Když nebude padat sníh, tak dáme prádlo na dvorek.
Uschne to jedna radost! Venku je, holka, venku!

Zaznívají čtyři mohutné takty tanga „Bledý gentleman“.

Opona mezi proscéníem a jevištěm se rozhrne. Je viděti zkušební síň konservatoře. Josefina, Maleček a Malečková zmizeli. Z orchestry se line zvuk harmoniky a houslí. Na jevišti je klavír. Podrážděný profesor Vydra studuje se slečnou Irenou jakýsi part. Ostatní studenti a studentky stojí ve skupinách. Irena chce již zpívat. Vydra naslouchá hudbě potulné dvojice.

VYDRA: Okamžik! Okamžik, prosím . . .

Ozve se ječivý a předměstsky strojený hlas Josefinin:
Můj sluha spí a v krbu dohasíná . . .

VYDRA: Jeden šprýmař poslal Johnovi na krk kolovrátkáře. K studentovi, který se jmenuje Valenta: To byl nesmrtelný vtip, pánové, co? U vás se tomu, se mi zdá, říká psina.

VALENTA *polohlasně k svým sousedům:* Psina, hlína, baštonáda.

VYDRA: Valentin, chci říci pan Valentin, je informován. Můžeme se na něho v té věci spolehnout. — Dá hodně práce, než člověk sežene takové vřeštidlo?

Hluk v hlubinách orchestry.

HLAS VRÁTNÉHO: Pst! Ticho! Ženská, co si to dovolu-jete?

HLAS MALEČKŮV: No, snad se nebudete vadit?

HLAS VRÁTNÉHO: Povídám, ať už ste venku! A hezky rychle!

HLAS JOSEFININ: Nechte ho bejt, jo? Dyť nedělá nic

zlýho! Von to měl špatný u krku, tak si vodoškočil uvázat motejla. — No sakra! Není tady nějaký strážník? — Nešahejte na nás, člověče! — Ježíšmarjá! Už jo! Už sou na dranc! *Je slyšet praskot dřeva.* Už jsou rozslápnutý! — Vašnosti, takový housle! Památečný stradivárky! To budete klopit, pane milovanej!

HLAS VRÁTNÉHO: Sakramentská věc! Copak za to můžu, člověče?

HLAS JOSEFININ: To je dobrý! Moc dobrý, na mou duši!

HLAS MALEČKŮV: Jejejejeje—jej, škoda! Náramná škoda! No, vašnosti, nějaký pořádek — a tak dále — udělat musíme. To by jinak nešlo.

HLAS JOSEFININ: Nemluvte s ním! — Je tady šéf? — Zavolejte mi pana šéfa!

HLAS VRÁTNÉHO: Dej pokoj, žábo ztřeštěná, dyť máme vyučování! — Ticho, mordyje!

Josefina běží po schodech, které vedou z orchestry do proscénia. Je sledována vrátným. Sotva se dvojice objevila divákům, chytí vrátný Josefinu za cípek sukně.

JOSEFINA: Jo, jo, jo! Na nás si přídete! Jo, jo! Rozdupat takový náramný housle a mít eště hubu! Se ví. To by tak hrálo! Nechte mě! Já si už nějakýho toho hlaváče najdu.

VRÁTNÝ: Dyť tě nechci vokrást! — No tak, žádnou paseku! Tady sou náhodou moc nervózní páni.

JOSEFINA *ustane v zápolení*: Tak klopit! Ty se, kluku stará, naplatíš, až budeš černej! — Tři stováky!

VRÁTNÝ *s novou nadějí*: Pst! pst! — Lidičky, pojdte se mnou do vrátnice...

JOSEFINA *opět rozlícena*: Tos na to káp! Řve a kráčí vzhůru. Pane šéf! Pane šéf!

VYDRA *přejde rozčileně až k okraji scény, podívá se na Josefinu, sevře rty, rozpojí je, udělá prudký obrat a řekne k Valentovi*: Valentine, nezdá se vám, že slečna přehání? Nechtěl byste ji trochu uklidnit?

VALENTA *chápe, že je podezříván, a dovolává se svých přátel, ovšem jen pohledem:* Promiňte, pane profesore, nikdy jsem to děvče neviděl.

VYDRA: Zrovna tak si to představuji. Nikdy jste je neviděl, nikdy jste se nesmluvili a tenhle kousek vás překvapuje. *Vybuchne.* Odveďte si ji!

VRÁTNÝ *k Vydrovi:* Račte odpustit, pane profesore, ale nebylo to možný...

Pobavení studenti postrkují Valentu k Josefině.

VRÁTNÝ *pokračuje:* Kdepak, tu holku nikdo neudrží.

JOSEFINA *nastavujíc Valentovi dlaň:* Tři stovky, mladíku! Jak dostanu peníze na dlaň, zmizím, ale dřív z toho nebude nic!

VYDRA *přesvědčen, že se nezmýlil:* Prosím! Tak prosím! *Chce se ovládnout, ale slova mu přicházejí sama na jazyk, jsou ostřejší, než by si přál.* Za podobných okolností nezbyvá, než abych vám, pánové, poděkoval za pozornost. Připravili jste mi pěkné vyražení! Jsem vám zavázán — velmi zavázán... Až se někdy sejdem v téhle zkušebně, doufám, že pan Valenta bude už zpívat v divadlech rozmanitostí. — Tam vás čeká úspěch, pane, pane... vtipálku. My, profesori konservatoře, nedovedeme vaše psiny, hlíny a baštonády dost ocenit. — To jsem chtěl říci... Ano, zastavím zkoušky! Ani sem nepáchnu! Nikdo mě nepřinutí... Rektor musí uznat... Pánové, to byla demonstrace! Nikoli prvá! Nikoli prvá! *Skládá své věci, chce odejít, utrhne se na Valentu.* Zaplaťte! Vaše přítelkyně chce za vystoupení tři stovky. *K Josefině.* Tak jste to řekla, slečinko?

JOSEFINA *k odcházejícímu Vydrovi:* Jakápak přítelkyně? Jakápak vystoupení?

Po Vydrově odchodu se dá shromáždění do pohybu. Je slyšeti smích, protesty a tu a tam i souhlas. Valenta a Josefina projevy odmítají.

STUDENTI: Já jsem vedle, mládenci. Já ničemu nerozumím.

Báječná režie! Fecit Valentinus!

To by tak scházelo, zavřít školu!

Tak kápněte božskou! Co to bylo za podnik? Proč jste starýho dožírali?

Gratuluju, slečno! Velikej výkon! Prima sorta.

STUDENTI: Autor! Autoooooor! Proč se neozveš?

VALENTA: Dejte mi pokoj! Já jsem chudej, poslušnej, tichej, pilnej žák. Já za nic nemůžu.

STUDENTI a STUDENTKY: Děti drahý, vždyť jsou to pitominky; promluvte s Vydrou rozumný slovo!

— se ví! Zacházejte s kantory vlídně! Satisfakci! Marná lásky snaha, člověče. Straší mu pod helmicí. Já myslel, že prasknu: Nikdo mě nepřinutí... Rektor musí uznat...

Janek, ale jináč: takovej sluch abys mezi muzikan-tama pohledal... a vůbec!

Bez něho by tu boudu mohli zavřít.

Nonono!

Jen nech bejt! Ještě jsi neuměl číst noty a jeho už tahali do Ameriky. Ať jde za ním Valentin! Ať se mu vomluví! No, já se tady koukat z okna nebudu! Já chci bejt hotov aspoň s tímhle Dvojdovákem. To, kluci, nejde! Mně nemůžete navařit žádný prázdniny! Já koukám, abych viděl nějakej tenhleten engagement. Žádný strachy! Vydra ještě nikomu neublížil.

Starej dobrák! A nejvíc si potrpí na Valentina. Kdepak by takovýho fenoména sebral. *Paroduje operní zpěv.* I-a, i-a, i-a a aaaaaá! *K Valentinovi:* Sotva votevřeš hubu, může se rozplynout. Jo, jo, ať jde na starýho Valentin!

Von tě vobejme, poplácá ti záda, a jestli se nemejlím, tak prohodí, že jsi klacek.

Hotovo! Mládenci, pojďme dom! Valentin to dá do pořádku.

Špatný vtipy! Náhodou moc špatný!

Dyť já říkám: Kluci blbnou...

Promiňte . . .

Zcela správně. Přehodíme rychlost. — Kam dnes večer, milá a vážená přítelkyně?

Drahý Marceli, dnes večer jest mi studovati.

Jste děcko jako řemen, bohužel, nekouříte. Mohla byste mně doporučit některé ze svých družek?

Mám, drahý Edvarde, v brašnici dvě Vlastas.

Mnoho studentů a studentek se již vytratilo. Poslední dvojice mimo Valentu, Irenu a vrátného se chystá odejít. Udivená Josefina si klepe na čelo.

JOSEFINA *k vrátnému*: Poslouchejte, těm lidem přeskočilo. Nebo snad . . . *Naznačuje pítí.*

POSLEDNÍ STUDENT: Tak servus! A ať to dobře dopadne!

VALENTA: Hoho, seč síly stačí mi, v úkol se nabourám a slušnosti chci dbáti . . .

POSLEDNÍ STUDENTKA: Bylo by na čase! — Nazdar, Ireno!

IRENA: Sbohem . . .

VALENTA *zároveň s Irenou*: Sbohem, dra-hou-šku!

VRÁTNÝ: Já se vám divím, na mou duši! Vzdělanej, dospělej člověk a samá kočička. Jestli jste to s touhle holkou taky spískal, tak celá věc vypadá na něco moc vážného. *Ukáže krátkým a rychlým pohybem za hlavu.* Effť! Jo, jo. Na koncilium abeuntý to vypadá, pane Valentýn!

VALENTA: Jen dál! Jen si poslužte! A kdyby vaší paní manželce uteklo mlíko, můžete taky honit mě.

JOSEFINA: Láry fáry, kdo vás má poslouchat? Chci své peníze!

VALENTA: Vy jste tady ještě, slečinko?

JOSEFINA: Těší, že jste si toho všim. — Ale bez vopiček, kdo má kasu? — Přece ty housle zatáhnete, ne?

VRÁTNÝ: Už vidím, že musíme pro strážníka . . .

IRENA: Nesmysl! Dejte jí padesát korun, vždyť je to trapné. *Dá Josefíně bankovku a peněženku pohodí na stolek.*

JOSEFINA: To je jiná řeč! Přidejte nějaký ten brďol a možná, že se shodnem. Nejsme žádný strážníci, ale bez houslí — marnost! To je tenhleten vejrobní prostředek.

VALENTA: Podívejme, podívejme!

JOSEFINA: Jo, pro muzikanta jo! — A s dovolením, vy studujete na herce nebo do kapely?

VRÁTNÝ: A vo tom, holka, nemluv! Člověk musí mít aspoň ponětí, co taková konservatoř je...

JOSEFINA: Myslíš, že si máme tykat?

VRÁTNÝ: Eh, pro mě!

JOSEFINA: Když je řeč vo muzice, nemusím — abys věděl — držet zobák.

VALENTA: A znáte noty?

JOSEFINA: To si piš! Se zavřenejma vočima poznám, kolik uhodilo. — Kdybych se spletla, tak mi ten starej partyka není nic dlužen.

VALENTA: Ouha, miláčku, mohli bychom tě vzít za slovo.

JOSEFINA: Ty bys mě — se mi zdá — vzal nejrači u huby. — Ale zkusit to můžem.

VALENTA *k Ireně*: Co myslíte, slečno?

IRENA: Mě to moc zajímá.

VALENTA: Víte, v tom jejím skřehotání něco bylo. Rozhodně! Starej věřil!

IRENA: Myslíte?

VALENTA: Na žádný pád nemá hlas k zahození.

IRENA: Vaše fantazie je báječná.

VALENTA: Tak se dáme, děvče, do roboty. — Ne, tady ne. — Vydra má náramně tenký uši, a kdybychom to projeli... Pojdme raději jinam.

VRÁTNÝ: Já se už nemůžu zdržovat...

JOSEFINA: Nesmysl, mladíku, ťukni zpolehounka nějaké to éčko a budem hnedky doma!

VALENTA *jde ke klavíru*: No, uvidíme!

Ozývají se tóny a JOSEFINA je určuje: Fis, es, cis, a, ef, g, as, c.

VALENTA *úplně překonán*: To jsem blázen!

JOSEFINA: Neříkám, že ne. — Tak pudem, lidičky. *K Irene*: Dala ste mi padesátku. Housle maj ulomenej krček, víte? Možná, že to bude stát vo nějakou korunu víc.

VALENTA *v němž se probudil odborník*: Poslyšte, slečno, slečno...

JOSEFINA: Jo tak! Zajícová. Josefina Zajícová.

VALENTA: Slečno Zajícová, zpíváte z not?

JOSEFINA: Votázky! Dyť jsem vod malinkosti mezi hudebníkama.

VALENTA: A když už máte takový vzdělání a takovej absolutní sluch, mohla byste zazpívat jen tak, tedy jako v kostele, bez tý ječivý parády?

JOSEFINA: Chlapče, chlapče, se mi zdá, žes to s tím bláznem uhád, nebo že byste měli všichni pod čepicí? — Tak eště nějakěj dvaciáš a de se!

VALENTA: Prosím vás, mrkněte na to.

JOSEFINA: Jen jedním vokem. *Prohlíží si noty*. Strejda Maleček by řek: Moc honimírský.

VALENTA: Zazpívejte to! Josefino, zazpívejte! — Tak mám tě prosit, miláčku?

JOSEFINA: A dej, chlapče, pokoj, ani kuře darmo nekrákoře.

VALENTA: Řekl jsem vám svý jméno? Valenta! Josef Valenta, Praha III, Kampa 1941. Valentin — to je přezdívká.

JOSEFINA: Potěšení na mý straně.

VALENTA: Vážně, způsobila jste mi velikou nepříjemnost. Pan profesor...

JOSEFINA: Jemináčku, rozbila jsem ty housle já, nebo tenhle chlapík?

VALENTA: Profesor je přesvědčen, že jsem vás pozval. Slyšíte? Budu mít z toho vopletačky.

JOSEFINA: Tak co? Mám se zbláznit?

VALENTA: Zazpívejte! Von tomu rozumí. Ten váš sluch, to je něco báječného, a jestli se nemejlím, jestli k tomu ke všemu máte ještě hlas, bude vyhráno. Padne nám do náruče a bude plakat jako nevěsta.

JOSEFINA: Tak co máš na srdci, chlapče? Není ti rozumět.

VALENTA: Říkám aspoň podesáté, abyste z téhle not zazpívala.

JOSEFINA: Jen tak pro psinu nebo na vejďelek?

VALENTA: Na vejďelek!

JOSEFINA: Tak bych se vozval jaksepatří hned na začátku. Vodkať to mám vzít?

VALENTA *hledá tužku*: Počkejte, napřed věc zatrhnu, vokouknem, projdem. — Hrome! Tomu se říká skok do tmy!

JOSEFINA: Jo, teda: jak mi zobák narost a z první vody hned naplno?

VALENTA: Počkat! Nebude to ostuda? Co, slečno, myslíte?

IRENA *krčí rameny*.

JOSEFINA: Vo tý vodě... Jak jsem to vypustila z huby, hned mi napadlo, že je teta se strejcem eště venku. *K vrátnému*: Nechtěl byste se na ně podívat? Víte, když člověk čeká na prachy, tak je náramně netrpělivej.

VALENTA *se uradil s Irenou*: Slečno Zajícová, vedle je lepší klavír. Prosím vás, pojďte to zkusit tam.

Valenta odvedl Josefínu s Irenou nalevo. Vrátný se šourá ze scény a zmizí středem. Za dveřmi se střetne s příchozím. Je to John.

HLAS VRÁTNÉHO: Služebník, pane profesore!

JOHN: Nazdar, nazdárek!

John, stárnoucí dekorativní švihák, projde scénou až ke dveřím Vydrova kabinetu. Zafuká.

JOHN: Haló!

Z Vydrovy pracovny se ozve zakašlání.

VYDRA *v pootevřených dveřích*: Je tam čistý vzduch?

JOHN: Jako po defenestraci.

VYDRA *vejde*: Neraď bych se setkal s tím drzounem.

Slyšel jste, co mi provedl?

JOHN: Valentin? — Zbavte se ho, lumpa! — Ti ostatní jsou přece učiněná jehňátka.

VYDRA: Ovce, pane! Aspoň pokud jde o hlas. *S hlubokým přesvědčením*: Valentin je strčí všechny do kapsy!

JOHN: Tak se s ním smiřte! Dejte mu jedničku, adoptujte ho, dělejte mu impresária!

VYDRA: Kdybych byl jeho tátou, vypadal by jinak! Na to můžete vzít jed!

JOHN *zívá*: Áá... jsem už dost otráven.

VYDRA: Z operety, co?

JOHN: Naopak! Lehká hudba člověka povznáší. Je to lék proti školní nudit.

VYDRA: Chcete říci, že se výroba valčíků nemůže srovnat s vážnou prací? — Hm, to bych souhlasil.

JOHN *se starostlivým gestem*: Nervy! U vás to budou nervy...

VYDRA: Když někdo shledává, že ten druhý je nesnesitelný chlap, začne se mluvit o nervech.

JOHN: Já nic neshledávám. Můj názor je ustálen.

VYDRA: To je obrat z frašky, kterou jste napsal, co? Tenor tam skáče mezi dvěma baletkami a povídá: můj názor...

Z levé zkušebny se ozývalo brnkání klavíru, nyní vpadne Josefinin znamenitý hlas.

VYDRA: U čerta!

Oba profesori jsou udiveni. Zpěv zmohutněl.

JOHN: Prosím vás, co je to zač?

VYDRA: Míníte zpěvačku? Já nevím, nemám tušení...

To jest... někde jsem ji už slyšel... *Osvícen poznáním*: Pro živého boha!

JOHN *s porozuměním pro stupňování úspěchu*: Tak vy ji držíte pod pokličkou?

VYDRA *vydá nesrozumitelný zvuk*.

JOHN: To se tedy povedlo. To bude překvapení! — Pánbůh vám, Vydro, požehnal. Taková líheň: Valentin a ještě tenhle zázrak! — Ale holka dá robotu. Nadřete se s ní jako ...

VYDRA *neposlouchal, dusí se*: Není zde sklenice vody?

JOHN: Na mě se můžete spolehnout. Neřeknu nikomu ani slovíčko — ale chtěl bych ji vidět.

VYDRA *se napil, ale jen tak tak vládne jazykem*: Příteli, to je — ta holčice —

JOHN: Která?

VYDRA: Která! Je jich snad tučet? — Ta, kterou mi přivedl Valentin!

JOHN *propukne v smích*: Opravdu? Jeho řeč je stále přerušována chechtotem. Od potopy světa tady žádná slečinka neotevřela pořádně hubu a první, které se to povedlo, nemá s vaším holubníkem co dělat? To je operetní rozmar! To je lekce školometům!

VYDRA: John, jsem tak šťasten! Nemohl byste držet chvilku jazyk za zuby?

JOHN: Šťasten? — Máte zuřit! — Teď, když jste Valentina vystrnadil, když jste ho proklel ... Vždyť vám ji odvede!

VYDRA: Nesmysl! Nějaké slůvko mezi rozumnými lidmi nic neznamená. — Ostatně, copak jsem mu řekl? Nic, dohromady nic!

JOHN: Nedůsledný profesor, profesor bez zásad, je pro celou školu učiněná pohroma!

VYDRA: Nemám rád, když říkáte hlouposti.

JOHN: Já vím: tady se hlouposti vždycky zpívaly.

VYDRA *prosí posuňkem, aby přestal*: Jak chcete, jak chcete ...

Zpěv zaznívá plnou silou.

JOHN: Nádherný hlas. Plný, dosud nezkažený učitelskými zásahy ...

VYDRA: Krása ...

JOHN: Bojím se, že vás vyrušuje z profesorských úvah.

VYDRA *duchem u klavíru*: Kdyby ta hlupačka dovedla vokalisovat, kdyby se dalo mluvit o nějakém stylu . . . Teď přijde. *Píská tři tóny*. Obtížné. Bože, bože, jak ten její hlas stoupá — lehounce — hbitě — s přebytkem síly!

Zpěv končí.

VYDRA *vrácen skutečnosti*: Příteli, mám opravdu dojem, že jsme si nevedli správně.

JOHN: Totiž kdo?

VYDRA: Valentin a já. Řekl jsem mu pár ostrých slov. Dohromady nic neprovedl . . . jsou to hlouposti, ale škola není holubník . . . Chápete? Nemohu horempádem . . .

Johnovi je jasno, že Vydra chce, aby dělal mezi ním a Valentinem prostředníka, naznačuje tu Vydrovu ostýchavou myšlenku gesty a úklonou. Naoko pak věc odmítá.

VYDRA *je šťasten, že mu John rozumí*: Nu ovšem! To se rozumí. Vás se ta pitomá příhoda netýká, vy je můžete zavolat.

JOHN: Jsem sice zvědav, jak holka vypadá, ale je půl dvanácté. Pospíchám, peču ouverturu.

VYDRA: Johne!

JOHN *předstírá zívání a nezáměrně*. Ááá — měl jsem něco na jazyku . . . Jo: že bude padat sníh. — Mizerné počasí. Pramizerné, povážíme-li, že je březen. — Ale teď odpusťte, mám svrchovaný čas.

VYDRA *potlačuje zaklení*: Ssssa!

JOHN: Opravdu lituji. — Tak sbohem! Nashledanou, Vydro!

VYDRA *mávně rukou*: Na shledanou . . .

JOHN *jde ke dveřím a napodobuje Vydru. Vytáhne z kapsy cigaretové pouzdro, zlomí zápalku*: Ssssa! Chtěl jsem říci: poslední zápalka! *Jde ke dveřím zkušebny a jakoby namátkou se dožaduje ohně*: Valentin, nemáte pořádné sirky?

HLAS VALENTŮV: Jakkpak by ne! — Už letím, pane profesore.

VYDRA s úlevou: Konečně!

Vběhne Valentin, za ním se hrne Josefina. Irena, která se tváří poněkud kysele, je poslední a tone v rozpacích. Valentin zapaluje Johnovi cigaretu.

JOHN: Díky, díky! Jste tak laskav. — Moc laskav a moc originální. — Pan kolega je vámi nadšen, ale my ostatní máme jakési výhrady. Víte: ten vstup!

VALENTA: Ujišťuji vás, pane...

JOHN: Zažil jsem už něco podobného.

Valenta pokrčí rameny.

JOHN: Vedle někdo zpíval. Patrně tahle dáma...

VALENTA: Ano, báječněj...

JOHN: Hm, hm, myslíte, že to stojí za groš?

JOSEFINA: Za pár korunek, milostpane!

JOHN *postrkuje Josefínu k Vydrovi*: Nevím, nevím...

No, poraďte se s Vydrou.

JOSEFINA *k Vydrovi, který neví, co by řekl*: Rukulíbám!

JOHN *polohlasem k Valentovi*: Pobřežní půvab... Kam-pa, co?

JOSEFINĚ *připadá Vydrovo mlčení hloupé, obrátí se drze na Johna*: Ehe?

VALENTA: Pan profesor myslí, že jste z Kampy.

JOSEFINA: Chybec! Z Podolí.

JOHN *se směje*: All right! — No, držte se, slečno. Vydra je přísný pán. *Podává Vydrovi ruku*: Bojím se, že ji odmítnete.

VYDRA *vyprovází Johna ke dveřím*: Starej piráte!

JOHN *se směje*: Nazdar! Poroučím se, dámy. Servus, Valentine!

Vydra zavírá za Johnem.

JOSEFINA: A hrome! Teď to může začít vod začátku. Já chci za svý kokrhání nějaký krejcar a starýmu pánovi to nebude vhod.

VALENTA *polohlasem k Ireně*: Měli bychom jí vytlouct z hlavy ty peníze.

VYDRA *došel k Josefíně*: Promiňte, totiž — chci říci...
Je v rozpacích. Pane Valento...

Vydra přistoupí k druhé dvojici. V nestřežené chvíli se Josefina zmocní Ireniny tobolky a ukradne dvacetikorunu.

JOSEFINA *si demonstrativním pohybem zasouvá kořist za pas*: Malá domů, děti! Platit se musí, tak co si budem vypravovat!

VALENTA *polohlasem k Josefíně*: Žádný takový slova! Teď musíte slušně...!

VYDRA: Hm, hm, špatný den, psí počasí... John se domnívá, že bude sněžit...

VALENTA: Člověku se do toho bláta ani nechce.

JOSEFINA: Co to kecáte, mladíku? Dyť je mráz!

VYDRA: Ovšem: pět stupňů. Dobrých pět stupňů pod nulou, slečno... slečno...

VALENTA: Zajícová. Josefina Zajícová.

VYDRA: Jsem rád, že vás poznávám. Jak se daří?

JOSEFINA: Ne, lidičky, to je hlína!

VYDRA: Psina, hlína, baštonáda. — Pan Valentin vás zasvětil do všech podobných výrazů?

VALENTA: Promiňte, pane profesore, ale neměl jsem příležitost. Vidím slečnu opravdu poprvé.

VYDRA *s pokorným přízvukem*: V tom případě... neměl jsem v úmyslu... a jestliže padla nějaká příkrá slova...

JOSEFINA: Snad se mu nebudete vmlouvat? Dyť von si dělá z lidu blázny!

VALENTA: Kdybyste mluvila pravdu, musela byste doznat...

VYDRA: Nechte toho! Každý se tu a tam dopustí přehmatu — ale pokud jde o vaši práci, jsem spokojen.

VALENTA: Pan profesor nás učí zpívat.

JOSEFINA *které svítá a která snad na sebe vztahovala poznámku o přehmatech a doznání*: Jo zpívat! Konservatorium zpěvu! Už sme doma! Ale to se vo mý písničky nemůžete teda zajímat — To abych šla! *Chystá se k odchodu.*

VYDRA: Ujišťuji vás . . .

JOSEFINA *s rukou na dvacetikoruně*: To je mi blbý!

VALENTA: Poslouchejte, ženská, pan profesor Vydra je široko daleko nejlepší učitel. Rozumíte: moc slavnej učitel! — No a teď s vámi chce vážně promluvit.

JOSEFINA: To už teda vidím. Jakáž takáž! Člověk je vo-mylnej, ale nechtěla jsem vás ani urazit, ani vokrást.

VYDRA: Nikdo to přece netvrdí.

JOSEFINA: Zaplať pánbůh! Zaplať pánbůh!

VYDRA: Slečno Zajícová . . .

JOSEFINA: Prosím vás, starý pane, nechte mě zmiznout.

Dyť to všechno nestojí za řeč . . . Kvůli pár krejcarům . . . Člověk chce bejt taky živ, no né? *Couvá za řeči ke dveřím.*

VYDRA *k Valentovi*: Přece ji nemůžeme pustit! Vyloučeno!

JOSEFINA *rozhodnuta vrátit dvacetikorunu*: A mě to tedy nerozhází. *Blíží se opět k Vydrovi.* Tady vám to vysypu a sme vyrovnaný!

IRENA *tuší zlé věci a nahlédne do své tobolky*: Á! Nemohla jsem tomu porozumět!

VALENTA *pochopil, oč běží, a tváří se, jako by sbíral se země ztracené bankovky*: Hledáte, slečno, peníze? Tady něco leží! *Podává Ireně dvě své dvacetikoruny.*

Josefina stojí naprosto ohromena.

IRENA: Vím určitě, že jsem neměla víc než dvacet korun.

VALENTA: To se shoduje! To je správný! *Ukáže hrst bankovek.* Vidíte, držím v ruce celý svý jměníčko a nejspíše, že jsem ty statky pozemský smíchal.

JOSEFINA *překonána a plna studu se dá na útěk*: Ooo . . . můžete mi všichni vlézt na záda!

VYDRA: Chyťte ji! Zadržte ji! Pane vrátný, pane Vo-toček! Haló! — To prostě nejde! Takový hlas! Takový fond! — No tak, hni se, Valentine, vždyť ta holka bude jednou zpívat s tebou v Metropolitánce!

Dobře zařízená měštanská světnice

REŽISÉR *učí Josefínu ortoepii*: Abraham a Santa Clara.

JOSEFINA: Abraham a Santa Clara.

REŽISÉR: Pozor: ham — přízvukná vlnka.

JOSEFINA: Abraham — a Santa Clara.

REŽISÉR: Nevyrážet!

JOSEFINA: Abraham a Santa Clara.

REŽISÉR: A, slečno, rozeznávejte časovou kvantitu. A, u, o — ne: a, u, o.

JOSEFINA: Abraham...

REŽISÉR: Špatně! -a, u, o je o něco obšírnější než e nebo i. — Eva, Isidor, intolerance... Cítíte tu špičku? — No, sláva bohu! — „A“ imponuje jako cosi kulatého. Anděl, alka, almužna, a šli a šli... Člověk by moh na ten ovál položit prst. „A“ je epické... totiž někdy je epické. Když řeknete: a tak dále — a tak dále... krátí smysl kvantitu kulatého „a“ a prodlužuje „á“ dlouhé. To jsou zvláštnosti automatizovaných rčení. — Povídám celou věc jen pro hereckou potřebu, až přijde češtinář, nemusíte se s tím chlubit.

JOSEFINA: Se ví!

REŽISÉR: Se ví! Se ví! — Vyjadřujte se, prosím vás, slušně!

JOSEFINA *s přehnanou zdvořilostí*: Ovšem, naprosto s vámi souhlasím. *Dá se do smíchu a pokračuje svým starým způsobem*. Když mluvíme jen tak mezi sebou, nejde mi ta zatracená správnost z huby. — Víte, že se stydím?

REŽISÉR: To bych neřek!

JOSEFINA *se škodolibostí*: To bych neřek, milánku!

REŽISÉR *odpovídá citátem*: Tys milá, hravá, dosti zdvořilá, bib bibi... *Přejde k studiu*. Bi-bíbi- bíbibí- Ó, ukaž jen, jak chodit umíš! Ne, ty nekulháš!

JOSEFINA *v úloze Shakespearovy Kateřiny*: Jdi, blázne, svojí čeledi si kaž!

REŽISÉR: Bibibibibibi... *Naznačuje, co se děje v prvním výstupu II. jednání „Zkrocení zlé ženy“, jde vstříc nepřítomnému Baptistovi a vzápětí představuje sám Baptistu*. Jak, dcero Kateřino, — zamlklá?

JOSEFINA *v úloze Kateřiny*:

Svou dcerou zvete mne? — Ba, přeněžnou jste otcovskou mi péči prokázal
chtě, aby zpola blázen si mne vzal,
chlap ztřeštěný a hýsek zlolajný,
jenž myslí, věc že klením pořídí.

— Marnost! Tady mi to vychází za čárkou: Jenž myslí věc — že klením pořídí.

REŽISÉR: Nemudrujte! Nemudrujte, slečinko! A měla byste víc hrát. — Shakespeare není, milá zlatá, tichošlápek. Kdepak, v takovém „Zkrocení“ se člověk nemusí stydět, že je hercem.

JOSEFINA *s odvahou a s vhodnými gesty*: Svou dcerou zvete mne? — Ba přeněžnou...

REŽISÉR: Dobře! Teď si všimni, jak stojíš!

JOSEFINA: A co má bejt?

REŽISÉR: Povídám, že se mi to zhoupnutí líbilo. — Napřed jsi se odklonila...

JOSEFINA: Já už nevím.

REŽISÉR: Ale to musíš vědět! Musíš mít takový cit! — Jmenuje se to poziční nebo kloubní smysl — Napřed jsi se tedy odklonila...

Josefina si v duchu odřikává text a přejde do správného postoje.

REŽISÉR: Bravo! *Ukazuje na Josefininy nohy*. Obrys

holeně, — látka se trochu zřasí... Hm, tyhle nové módy jsou ale vypečené!

JOSEFINA: Tak dobře, uhod — a tak mladičký!

REŽISÉR: Jakže?

JOSEFINA: To povídá Kateřina Petruchiovi.

REŽISÉR: Nepleť mě! — Co jsem chtěl — jářku — povídat?

JOSEFINA: Že krátké sukně nejsou k ničemu.

REŽISÉR *upadne do jakéhosi nepravidelného veršování*:

Ba, ženské ztratily už vkus... *Učitelskou prózou*. Ale to držení ruky je na Kateřinu měkké!

Pěst, holka! Zatni pěst,
tak jako poprvé. Až dozní čásura,
o chlup se předkloníš...

JOSEFINA: My sme dva blbouni!

REŽISÉR: Dovolte!

JOSEFINA: Kristapána, snad byste se nehněval? — To já jen z hlouposti!

REŽISÉR: Možná, možná... Ale práci musíte brát vážně!

JOSEFINA: Vždyť dřu jako kůň! Mluvnici, básničky, klavír, zpěv. — Už jsem z toho celá nalevo.

REŽISÉR: Na kokrhání je vás skoro škoda. — Víte, zpěváci to mají nahnutý.

JOSEFINA: Ale ne!

REŽISÉR: Když vám povídám: opera je útvar minulosti.

JOSEFINA: Až naprší a uschne! *Ozývá se klepání na dveře*. Jo, na tebe jsme zrovna čekali!

REŽISÉR: Volno, vstupte!

Vejde Vydra, Josefinu se vrhne na jeho svrchník.

JOSEFINA: Pan profesor! Mord hadry, já se zblázním! — Rukulíbám, rukulíbám, strejdo! Poklona! Služebnice!

VYDRA *pleskne Josefinu kloboukem a pozdravuje režiséra*: Dobré odpoledne!

REŽISÉR: Dobré, dobré... *K Josefině*. Co — prosím tě — tropíš?

JOSEFINA: Lidi, ani nevíte, jak se mi ulevilo. Už jsem se — na mou duši — bála!

VYDRA: Není něco v pořádku?

JOSEFINA: Měla jsem starost vo prachy. — Dnes je prvního.

VYDRA: Potřebujete peníze?

JOSEFINA: Tuhle pro starýho pána.

REŽISÉR: Huso!

JOSEFINA: No, zadarmo se se mnou nemůžete dříť.

K Vydrovi: Dyť von vám dělá jako kluk... učiněný blbovinky.

Režisér se napřímí a setrvá okamžik v důstojném klidu.

VYDRA: Lituji, že se tak nešťastně vyjadřujete.

JOSEFINA: Řekla jsem pitomost? *Pomáhá si z tísně hereckým textem.* Fi, fi! To čelo mračné, nevlídné, již vyjasni a zlostné nestřílej z těch očí pohledy...

REŽISÉR *krčí rameny:* Snad by se mohla stát herečkou, ale moudrý, zdvořilý a společenský tvor z ní do smrti nebude.

VYDRA: Je trochu střelená.

JOSEFINA: Páni, vždyť já to myslím dobře! Vždyť já bych udála, co vám vidím na vočích, — ale Ježíšmarjá, musíte uznat, že má člověk taky starosti! Prosím vás, co když to toho pracháče přestane bavit? Co dyž zavře kapsu? — Já bych takovýhle hodiny do smrti nemohla zatáhnout... a kdybyste vostrouhali, to by mě sakra mrzelo!

VYDRA: Tak dost! Dost!

JOSEFINA: Náhodou si dovedu představit, že to pro vás není žádná zábava.

VYDRA: Ticho, povídám!

JOSEFINA: Já jsem si peníze nevymyslíla, ale když to nemá votrávit...

VYDRA: Budeš už mlčet?

JOSEFINA: Bať! Budu! — Je to dobrý?

VYDRA: Dobrý!

REŽISÉR: Tak jsem se trochu snažil, aby to dítě mluvilo spisovným jazykem, a vy — jak slyším . . .

VYDRA: Hm, ale můj pravidelný zvyk to nebývá.

REŽISÉR: Exempla trahunt, amice. Já už mluvím jako pasák.

JOSEFINA: Pane profesore!

REŽISÉR: Pane profesore!

JOSEFINA: Pane profesore!

VYDRA: Poslouchám, dítě, poslouchám.

JOSEFINA: Je opera útvar minulosti?

VYDRA *překvapen*: Prosím?

JOSEFINA: Jestli je opera útvar minulosti?

VYDRA: Kde jste to načapala?

JOSEFINA: Hloupost, co? *K režisérovi*: Tak máte po ptá-
kách!

VYDRA: Ale ty výrazy, Josefino. Minulý útvar — po ptá-
kách!

JOSEFINA: Ste z toho jelen? Já si už zvykla. Panečku, mám tuhle pod deštníkem *klepe si na čelo* dobrejch sto stránek. Samá učenost, samý vznešený povídání. — Znělé sykavky ž a z jsou někdy ve forte při zpěvu a při řeči málo znělé, skoro jako neznělé š a s. Příčina je v tom, že zesílí-li se výdech při forte nebo při důrazu nad běžnou míru *Josefina mluví jako školák a stále rychleji*, oslabuje se tím chvění hlasivek, nutné při znělých souhláskách, neboť se hlasivky příliš semknou. — — — Či chcete gramatiku? — Podle vzoru dub se skloňují všechna podstatná jména rodu mužského na d, t, bod, plod, oběd, rod, plot, svět . . . na r, na ch, na h, na k, na g, na b, na p, na m, na v, na t, na s, na u, na z! Zimostráz je vedle! Mrkáte, co? — A to je všechno fajfka proti Šejkspírovi — Shakespeare.

Můj duch byl silný jako které z vás,
mé srdce velké tak, um větší snad,
bych slovo slovem, hněvem bila hněv,

však vidím: oštěp náš je stéblo jen.
Tak slabí jsme, náš všecek vzdor se láme
a nejmiň jsme, když nejvíce se zdáme.

Basta!

VYDRA: Recituje dobře?

REŽISÉR: Mno . . .

JOSEFINA *se zarazí*: — — — Mně je to špek . . . vždyť jsem
přece . . . nikoho, vždyť jsem nic ne-nepo-nepo . . .

REŽISÉR: Ars est longa. Musíš se, holka, vytáhnout!

JOSEFINA: Jen abych se nenatáhla! Lidi, když si na to
pomyslím, trnou mi celý vnitřnosti.

REŽISÉR: Neříkám, že jsi nějaké budižkničemu.

JOSEFINA *s novou nadějí*: No jo! Taky jste mě už po-
chválil.

REŽISÉR: Vod srdce, Josefino.

JOSEFINA: Páni, možná, že jsem se zbláznila, ale vy
jste chlapi — no báječný!

REŽISÉR: Tohle si nedám za čepici.

VYDRA *je netrpěliv*: Chtěl bych slyšet něco vážného. —
Jak vycházíte s paní Říhovou?

JOSEFINA: Dobře! — Moc hodná ženská. — Teď bude asi
na procházce.

VYDRA: Myslím, že ne. — Je tady Valentin.

JOSEFINA *s náramnou radostí*: Valentin!

VYDRA: Tak, tak. Přišli jsme spolu.

JOSEFINA: A sáně borový, můj zlatej, drahej, milovanej
pane profesore, to jinak nejde, nenene, musím vám
vlepit hubičku.

VYDRA *se brání*: Mějte rozum! — K čertu, jste přece
dospělá dáma!

JOSEFINA *objímajíc Vydra*: Dáma, dáma, náramná dá-
ma . . .

VYDRA: Josefino!

JOSEFINA *odskočí od Vydry a spráskne ruce*: Já jsem
šťastnej člověk. Bože na nebi, dyť se mi to do toho
kokosu ani nevejde.

VYDRA: Snad bys mohla s Valentinem také pár slov
promluvit.

JOSEFINA: Jo? Tak já už letím. *Ve dveřích:* A přivedu ho. Platí?

VYDRA: Nemusíte příliš pospíchat.

REŽISÉR *po pomlčce:* Ještě by scházelo, aby se do toho skrčka zamilovala.

VYDRA: Zdá se vám, že Valentin není dost dobře urostlý?

REŽISÉR: Na tom nesejde.

VYDRA: Janáček nedá na jeho postavu dopustit.

REŽISÉR: Janáček — ten balefák?

VYDRA: Baletní mistr.

REŽISÉR: To je totéž.

VYDRA *loví po kapsách obálku:* Hm, hm... Vlastně jsem přišel ve věci vašeho honoráře. — Ten kapitalista vám za Josefinu pěkně děkuje... a předal mi také obálku... Hm, já vím, že nemáte o lidech jeho druhu valné mínění, ale konec konců — vždyť mu nemůžete nic vytýkat. Dělá to bez snobismu. Je zřejmě rád, že může obrátit pár mizernejch zlatek na něco ušlechtilějšího, než je byznys.

REŽISÉR: Toť se ví: Maecenas! Prozrazuje ducha, nasmělost a dobré vychování.

VYDRA: Nebudte tak příkrý...

REŽISÉR: Příkrý? Představuji si ho jako dědečka z kalendářové povídky: Češe si stříbrné vlásky à la svatý František, drží se v čistotě, chodí o holi... Prosím vás, až ho uvidíte, řekněte mu, že mi může — pokud jde o honorář — vlézt na záda!

VYDRA: Nerozumím...

REŽISÉR: Aby mi vlezl na záda. — Jen mu to vyřídíte a pěkně zostra!

VYDRA: Máte snad pochybnosti...

REŽISÉR: V povídkách to býval švarný motiv, ale osvícená doba nic podobného nepřipouští. — Rozhlédněte se, pane, po těch zazobancích! Co? Dostanete z nich korunu? — To vám dříve zahýká scíplý osel! — Nu, bez řeči, přece mě nebudete nutit, abych od vás bral peníze?

VDRA: Vypadám snad jako romantik nebo ...

REŽISÉR: Vydro, starouši! Jednou jste mě podvedl, ale podruhé? Kolik vás Josefina stojí měsíčně?

VDRA: Hloupost!

REŽISÉR: To také, ale na penězích počítám dobrou tisícovku.

VDRA: Mluvte se mnou jinak, nebo odejdu!

REŽISÉR *stejně rozhodně*: Právě jsem chtěl říci totéž!

VDRA *po chvíli ticha*: Chcete ji krátce kreditovat honorář.

REŽISÉR: Někdy nám snad zaplatí... A kdybychom „ostrouhali“, nu, brachu, vždyť nám ta práce není tak dočista protivná.

VDRA: To jest: Věříte, že z holky něco bude!

REŽISÉR: Prál bych si to ... kvůli honoráři, víte?

Vejde paní Říhová, Valenta s Irenou a Josefina.

ŘÍHOVÁ: Dobrý den!

REŽISÉR: Dobrý den, milostpaní ...

ŘÍHOVÁ: Nechtěla jsem vás vyrušit, ale to děvče nedá za jinou.

JOSEFINA: Nedá za jinou ... šla sem támhle pro toho!

ŘÍHOVÁ: Když o někom mluvíme, máme jej pojmenovat. — A pusťte Valentinův kabát. Myslím, že by rád pozdravil pana režiséra.

REŽISÉR *k Valentovi*: Nazdar, příteli! *K Ireně*: Dobrý vodpoledne, slečno!

ŘÍHOVÁ: Nepili byste čaj? — Ireno, buď tak laskava ...

IRENA *počítá napřed sebe a Valentina*: Dva, čtyři, šest ...

VALENTA *se Josefíně omlouvá*: Promiňte, chtěl bych to dopovědět ...

JOSEFINA: Tak pojďme všichni!

ŘÍHOVÁ *za odcházející trojicí*: Josefina je rozkošná!

REŽISÉR: Jak se to vezme.

ŘÍHOVÁ: Musíme ji posuzovat shovívavě ...

REŽISÉR: S kantory se má věc trochu jinak.

ŘÍHOVÁ: Ne, ne! Beru ji pod ochranu. Je to v jádře ne-

zkažená holka, a až ji vycepujeme, bude se poctivě živit. Vždyť přece nejde o nic — než o přijatelnou míru slušnosti a obecného vzdělání. — Bojím se, že ji snad přetěžujeme.

VYDRA: Z Josefiny bude zpěvačka. — Totiž — chci říci, že se snažíme . . .

ŘÍHOVÁ: Ušlechtilý plán.

VYDRA: Proč? Jaképak ušlechtilosti?

ŘÍHOVÁ: Ale je to marné: pozvednout takovou ztracenou dušičku znamená dobrý skutek. — Měl byste slyšet, co se povídá . . . Lidé jsou u vytržení.

VYDRA: Pomoz pánbůh! — Byl bych vám, milostivá paní, zavázán, kdybyste o Josefině pomlčela . . . Jinak si o nás budou ženské brousit vtip. — Mám totiž dojem, že se dopouštíme jakési směšnosti.

REŽISÉR: Prosím vás, před kým se chcete skrývat?

VYDRA: Před sociálními pracovníci, před filantropií, před dobráky, kteří nemají nic na práci. Jedni budou vypravovat, že je Josefina zázračné dítě, a druzí jí upřou nos mezi očima. — Eh, vždyť to známe! Až se roznese, že jste ji unesl z útulku pro perditky, můžete si na mne vzpomenout.

ŘÍHOVÁ: Mluvte vážně, pánové!

VYDRA: Vypadám jako šprýmař?

ŘÍHOVÁ: Ach, doufám, že mi porozumíte . . .

REŽISÉR: To je náramně snadné: holka se bude učit a za pár měsíců vytře všem zrak!

ŘÍHOVÁ: O tom jste mne přesvědčili, ale jestliže se věc nepodaří? — Děvče nemá, pánové, rodinu, a když už žije pod mou střechou . . . promiňte, cítím trochu zodpovědnosti.

REŽISÉR: Ovšem.

ŘÍHOVÁ: Musíme myslet na prostředí, ve kterém Josefina vyrostla.

REŽISÉR: Znímá je velmi dobře. Můj otec byl domovníkem.

ŘÍHOVÁ: Ach ne! Chci zdůraznit jen mravní stránku. Josefina byla zanedbána, nemá pevných zásad, a až se

dozví, že z divadla nic nebude... Věřte mi, bojím se to připustit, ale při jejím temperamentu...

REŽISÉR: Hm, nechápu pranic!

ŘÍHOVÁ: Špatné osudy počínají mnohdy zklamáním.

REŽISÉR: Dám vám černé na bílém, že Josefina je správné děvče.

ŘÍHOVÁ: Zajisté. Jinak by nezůstávala v mém domě.

VYDRA: Proč o tom tedy mluvíme?

ŘÍHOVÁ: Chci vám navrhnout, abychom vedle naděje poskytlí Josefíně i něco jistějšího. — Ať se učí psát na stroji, ať se vzdělává k praktickému životu.

VYDRA: Ale slečna Irena přece taky...

ŘÍHOVÁ: Irenu snad nelze s naším případem srovnávat.

REŽISÉR: Ne, rozhodně ne!

VYDRA: Paní Říhová, prosím vás, vysvětlíte mi, proč jste se Josefíny ujímala. Proč u vás zůstává? Proč jste jí nakoupila prádlo a proč jste ji neposlali rovnou k Armádě spásy?

ŘÍHOVÁ: To je samozřejmé: přece nevystřím děvče na dlažbu.

Josefina (s podnosem), Irena a Valenta vcházejí.

JOSEFINA: Tak, dámy a páni, tady je ten čaj!

ŘÍHOVÁ: Výborně, Josefino!

Valenta chce Josefíně pomáhat.

JOSEFINA: Počkat! Nepleťte se mi, člověče, do podniku. — Talířky vlevo, ucho k pravé ruce. Alabonér, máme se jako na křtinách.

VYDRA *hrozí Josefíně*: Slečno, podobná rčení nejsou obvyklá a vzdělaným lidem po nich naškakuje husí kůže. Valentin si bude možná myslet, že jste divoška.

VALENTA: No, já jsem poslední v kalendáři, na mě se neohlížejte. Ostatně vám řeknu, že se mi líbí mluvit od plic. Kdo se může spolehnout, že není ničema, nepleskne nic nepěkného. — Mám pravdu, Ireno?

JOSEFINA *se nahýbá k Valentovi a tísní Irenu*: No

jestli! — A jak to vyklopil, co? — Mladíku, z vás musí mít každéj radost!

Valenta se brání.

JOSEFINA: Že ne? Budete povídat!

IRENA vyskočí: Pozor, můj čaj!

JOSEFINA: Jeminkote, votpuste! Votpuste, prosím vás!

IRENA: Ne, nic se nestalo. Maličkost. Trochu vody.

JOSEFINA: Jo ne! Vždyť to vidím! — Kriste králi, tahle naše slečna je uplácáná ze samý dobroty, člověk ji zleje — a že prej nic, že to je v pořádku! — To abyste neměla žluč! — Na mou svatou, eště sem ji neslyšela vykřiknout.

VALENTA se lehce uklání směrem k jednotlivým osobám: Ušlechtilost, prostota, duch, vědění, ctnosti mateřské... Jářku, může být na světě lepší společnost?

IRENA: A co reklamujete pro sebe?

VALENTA: Lásku!

JOSEFINA se cítí být s Valentou sama: Lásku, lásku! To bych teda uhodla!

ŘÍHOVÁ: Když se vloží do konversace Josefina, nemusí se nikdo bát, že by nastala nějaká trapná pomlčka.

JOSEFINA: No bať! Je mi s váma náramně. Tuhle starej pán a profesor — vo Valentinovi ani nemluvim!

VYDRA: Máš pravdu, dítě, nech ho na pokoji.

ŘÍHOVÁ: Pan Valenta teď pilně pracuje.

VYDRA: Však je, milostpaní, čas! Za pár týdnů ho uslyšíme z jeviště!

ŘÍHOVÁ: To bude den! To bude slávy!

IRENA: Mě by veřejné vystoupení stíšňovalo. Ne, zpěv je krásný, ale scéna a hlediště! Nedovedu si představit, že bych stála před takovým množstvím zevlounů.

JOSEFINA: V divadle člověk nemůže nikdá zevlovat.

REŽISÉR: A což! Někdy lezou člověku oči z důlků.

JOSEFINA: Tomu se neříká zevlování. Lidi drahý, dyť takový divadlo je učiněnej ráj.

IRENA: Kolikrát jste tam byla?

JOSEFINA: To je jedno! Když si koupím lístek na Pro-

danku, tak přece povídám, že na tu Prodanku skáču.

IRENA: Nu, snad později připustíte i jiná stanoviska.

JOSEFINA: Nenene, už teďkonc je mi všechno známý.

VALENTA: Člověk by si měl takové obecenstvo předcházet... Ale vy, slečno Zajícová, nebudete — naneštěstí nebo naštěstí — chodit dlouho na opery jako divák.

JOSEFINA: Spolehněte se, mladíku, až budete zpívat, jsem na galerce! A jestli mi dáte dva tři volňásky, zamíchám se všema lavicema, můžete mi to vjéřit: utřískám si ruce... Bodejť, se slečinkou je to jinačí, ale lidi vod stejného řemesla — svý lidi — musej táhnout za jeden provaz.

IRENA *kteřou Josefina opět tísní*: Nechcete, abychom si vyměnily místa?

JOSEFINA: Ale jo, beze všeho! Škatule, hejbejte se!

ŘÍHOVÁ: Myslím, že je asi pět hodin a my jsme chtěly jít na chvilku ven...

JOSEFINA: Ouha, dnes je prvního. Strejc tady musí být co nevidět — nepočkáme nějakou minutku?

IRENA: Já nevím. Můžeš se, miláčku, zdržet?

JOSEFINA *pískne překvapením*: Vy si tykáte?

VALENTA: Před lidmi dost zřídkka. Ireně to totiž připadá divné.

JOSEFINA: Ale to je...

VALENTA: Novina, co! Můžete se za nás třeba pomodlit. Bať, bať; už jo, už patříme k sobě.

JOSEFINA: No tak bych nekecal...

ŘÍHOVÁ: Josefina je rozkošná, ale někdy ty svoje půvaby trochu přehání.

JOSEFINA: Dyť já sem vo tom neměla ani potuchy... Já umřu...

ŘÍHOVÁ: To je hezké, že máte takovou radost.

JOSEFINA *jiným tónem*: To by byl tedy vomyl, milostivá. Vo nějaký radosti nemůže bejt řeč.

ŘÍHOVÁ *s výstražným a zlým přízvukem*: Nerozumím vám, dítě!

GYDRA: Josefina chce říci... ovšem, je mi to jasné.

Děvčata v tomhle věku mívají všelijaké sny. Možná, že má taky někoho ráda. — Což, uhádl jsem?

REŽISÉR: Nechte toho, příteli! Ráda nerada — nakonec by každého nápadníka poslala do horoucí skály. Když chce člověk něco dokázat, nesmí se mu nic plést pod nohy.

JOSEFINA: Se ví!

REŽISÉR: Vždyť to povídám...

JOSEFINA *se ovládne*: Se ví, že sem myslila na sebe a na něj! *Ukáže na Valentu*. Mohla bych vám vyklopit náramný věci, ale teďkon je řeč támhle vo slečince. *Podává Ireně ruku*. Tak jářku, hodně štěstí! *Valentini*: A vám taky, člověče!

VALENTA: Pozdrav bůh! — Tak to bychom měli.

JOSEFINA: Jo, vodbyto... a teď bych mohla vodnášet nádobí... a mohla bych se taky umejt...

ŘÍHOVÁ: Nenene, nechte toho, dítě!

JOSEFINA: Pročpak? Mám zrovna chuť na pořádnou práci. Hraní divadla a takový hejbliky — to je pro kočku!

ŘÍHOVÁ: Tak prosím! A vy si myslíte, kdoví jak je zapálena pro studie!

JOSEFINA: To taky. Člověk, milostpani, neví co dřív.

ŘÍHOVÁ: Poslyšte, Josefino, pan profesor a já jsme mluvili o vaší budoucnosti. Musíme počítat se vším. Co byste řekla obchodnímu kurzu?

JOSEFINA *s naprostým klidem*: Nic. Co bych řikala?

ŘÍHOVÁ: Bylo by dobře mít něco jistého. Přemýšlejte o tom. *K Ireně*: A ty se oblékni!

VALENTA: Nemám tady co povídat, ale odpusťte: ta věc s kurzem je učiněný nesmysl. Vždyť je to hřích!

ŘÍHOVÁ: Anebo opatrnost.

VALENTA: Vypadá to spíš jako nedůvěra. *K Vydrovi*: Smím se zeptat, co si o tom myslíte?

VYDRA: Hm, nevím, proč bych měl měnit o Josefině úsudek. Pro mě a pro Bezouška *ukazuje k režisérovi* zůstává všechno při starém. — Nemám snad pravdu?

REŽISÉR: Prosím vás... jasný... ne!

JOSEFINA: A já bych vám byla povděčná, kdybyste si vypravovali o jinejch věcech. Co se staráte? Nejsem žádná křehotinka. Dyž bude zle, můžu se taky vobrátit na svý lidi.

ŘÍHOVÁ: Pan Maleček čeká, myslím, u domovníka.

JOSEFINA *se rozběhne ke dveřím a po několika krocích se zastaví*: Sakriš!

ŘÍHOVÁ *na odchodu*: Nebudeme vás vytrhovat...

REŽISÉR: Rukulíbám! — Já bych chtěl říci Josefině ještě pár slov.

VALENTA: Já mám taky něco na jazyku.

ŘÍHOVÁ *ve dveřích*: Pět deset, už je opravdu čas, Valentine.

VALENTA: Nedejte se zbaňkovat. Voni páni rodiče bejvají vždycky moc vopatrný.

JOSEFINA: Bať! Tak už sypte!

Na scéně zůstala Josefina, Vydra a režisér.

JOSEFINA: A teď vám něco řeknu: sou to chrapouni!

VYDRA: Paní Říhová to snad myslí dobře...

JOSEFINA: Moc dobře, nechává strejdu čučet u domovníka.

REŽISÉR: Mohl bych pana Malečka zavolat...

JOSEFINA: Teď to nejde. Von by si hnedka pomyslel, že jsme čekali, až bude panstvo venku.

VYDRA: Nesmíme být malicherní. Neslušnost sem, neslušnost tam.

JOSEFINA: Mezi svejma lidma, to jo. To člověk spolkne i pár pohlavků.

Pomlčka.

VYDRA: Co je s tebou, Josefino?

JOSEFINA: Myslíte si, že sem nevděčná, a já taky sem nevděčná.

VYDRA: Na to se neptám. — Ty ses zamilovala do Valentina?

JOSEFINA: A co má bejt?

VYDRA: Za půl roku nic než trochu žalosti.

JOSEFINA: Když je člověk z chudýho pytle, musí si dát na sebe pozor. Já sem na to, lidičky, zapomněla. Já sem žila jako ve snách...

REŽISÉR: Nu, a což my dva?

JOSEFINA: Po vás se mi bude — na mou duši — stejskat. Vy ste mě prohlídli.

VYDRA: S tím zamilováním? Ale, dítě zlaté, vždyť to máš napsáno na čele. — Proč myslíš, že tě Říhová posílá do obchodní školy? — Abys neměla s Valentinem nic společného.

JOSEFINA: Počkat! — Vono to bude zamotanější. — Takovejch holek, jako sem já, se všechny paničky štítěj. Jojo, maj pro nás náramný pohrdání a chtěj dycky ukázat, že se k ničemu nehodíme. — Vopravdu, — já bych to na vobchodní strašně projela...

REŽISÉR: A proč ti nabídla byt, když tě má v žaludku?

JOSEFINA: Možná, že nebudete rozumět, ale já to cejtím. Vona si mě vzala, protože byla nejistá. — V takovejch pádech se člověk zamotá do vokolků. — Jo, jo, zdvořilost a dobrý skutky, ty byly vymyšlený, jen aby lidi nemuseli dělat nic vod srdce.

VYDRA: Mluvíš hlouposti.

JOSEFINA: Snad, ale pravdu taky. — Udělala to, protože byla nejistá, jak je to s Valentinem a s Irenou a s váma a s tím mým zpíváním. Udělala to ze zdvořilosti k vám, víte, udělala dobrej skutek, aby to bylo jako v povídačkách vo vznešený dámě. — A jestli chcete, tak pudem eště dálejc: Dyš ste to v tý svý konservatoři tak rozhejbali, dyž byl šupeč, tak v tom chtěla mít prsty, ne? Nevidáno vo nějaký to uklizení! Byt na to má, služby na to má, proč by si u starýho pána nešplhly? — Bodejť, dřív ste tu její slečinku každou chvíli vyhazoval a teďka s ní musíte dělat jako s máslem.

VYDRA: Josefino!

JOSEFINA: Co je?

VYDRA: Vy jste se tady — jářku — vzdělala!

JOSEFINA: Jo, jo! Vosvítil mě duch svatej, zrovna když

ta stará múra spustila. *Napodobuje Říhovou*: Poslyšte, pan profesor a já jsme mluvili vo vaší budoucnosti. Copak byste řekla nějakýmu obchodnímu kurzíčku? — Já vím, že jste jí ani necek.

VYDRA: Co tomu, příteli, říkáte?

REŽISÉR: Herečka každým coulem. A nos — báječněj! Lapá to ze vzduchu, ale nemýlí se!

JOSEFINA: Jo, chudý lidi vařej z vody. Chudý lidi si na sebe musej dát pozor! — Tak a teď se budem stěhovat.

Chopí se svých zavazadel a volá ze dveří: Strejdo! Pane Maleček!

VYDRA: Co, prosím vás, tropíte? Chcete odejít, nebo...

JOSEFINA: Bať, vodejdu. Dyť já mám povinnost si myslet, že ten váš chlapík, kterej vám dává peníze, je nějakej nemrava.

VYDRA: A teď už přestaň!

JOSEFINA: Ježíšmarjá, nakonec jste se do mně třeba zabouch vy, anebo tuhle pan režisér.

REŽISÉR: Co máme dělat?

JOSEFINA: Složte mi ranec. *Volá do dveří*: Strejdo! Prosím vás, je tam pan Maleček?

Scéna představuje halu se schodištěm a s přilehlými chodbami. Ve frontální zdi jsou dveře do Josefininy komůrky, v popředí stojí španělská stěna. Tam za svitu jakési lampy škupe stará služka s Josefinou a s Malečkem kuřata. Je večer.

SLUŽKA: Slečinko, takhle: pysky a chmejří, šeno pryč!
Kůře musí bejt jako dlaň.

JOSEFINA: Jen se, milostpani, spolehněte.

SLUŽKA: Čerchmanta milostpani. Já sem stará pracouní ženská a nepatřej mi žádný hodnosti — Milostpani! Člověk zustane celej tuhej!

JOSEFINA: Tak bych nekecala vo slečinkách.

SLUŽKA: Jo, jo, těžká věc . . . Aby se řeklo, že si služka, to se říct nemůže . . . Dřívejc vostával každej u svýho, ale nejčky? Nejčky přide nějakej takovej fraucimór a že bude dělat za stravu a za vyspání. — Támhle holka vod neteře potřebuje pár zlatek, a tu máš prej: iná dělá jen za jídlo a za byt . . . To je potom šeno přenáramně diuný. — Já neříkám, že si prohnaná, ale do pořádný služby máš, holka, moc daleko. Jo, jíst a pít a brát hodiny a místo práce vytřepávat hadr, to sem si nidá nesměla dovolit.

MALEČEK: Tak vy si, teta, myslíte, že tento?

SLUŽKA: Když má jeden ve všem navrch, musí si ten druhej myslit svý.

JOSEFINA: Hádat se vo to nebudem.

SLUŽKA: Nebudem. Voškubeš jak se patří kůře a sme si kvít.

*Temným pozadím přecházejí mladí hudebníci.
Je slyšet několik akordů.*

SLUŽKA: Ty poustalci budou se mi zdá vyvádět!

JOSEFINA: Profesor má narozeniny, tak voni chtěj dát pár kousků k lepšímu. Valentin zamejšlí taky něco podobného.

SLUŽKA: Jindavá tady bejvali vopraudouský muzikanti. Tátové vod dětí. S takouejma si čloujek moh už promluvit.

JOSEFINA: Jo, hrával tady v boudě sextet, ale Vydra z toho moh dostat mladý. Tak jim to holt zatrh.

SLUŽKA: Poudám: nakonec budou šeny poctivý lidi bez živoubyť.

MALEČEK: Marnost, teta, nás vocať nikdo nevypíchne. My víme, co chcem.

SLUŽKA: Hm, hm, to bude něco přehromnýho a možná taky říšnýho.

MALEČEK: Ani bych neřek. — Jsme v tomhle lokále kůli vzdělání. Holka prej má bejt — jak se řekne, fenomén, báječnejš hlas.

SLUŽKA: Taky se po tom lidi ptaj.

MALEČEK: Notak!

SLUŽKA: Jenže by slečinka musela jináč vypadat!

MALEČEK: Kvádro, kvádro! Pořád to povídám...

SLUŽKA: Člouječe, uona by musela mít taky uystoupení! — Ten profesor tady uostává každý prázdniny, za takouej časek sem už mohla lecos pochytit — a to teda poudám: uystoupení nikdo holce do hlauy nenaleje!

MALEČEK: Může bejt, může bejt... Kriste králi, dyby nám mělo sklapnout, já bych to snad ani nepřežil!

JOSEFINA: Že vám není, strejdo, hanba! Takovou věc máme přece tudle, v maliku!

MALEČEK *je opět šťasten a směje se*: Ch, ch, ch, dyť já vim, dyť sem vo tom přesvěčenejš! — To je jistý! — Ale musíš se, holka, držet! Kdejakejš švik, kdejaký zpěvácký hejble, všechno bych mu vokoukal. No jo,

no jo! Dyť de vo ohromnou věc, vo muziku! *Maleček se trochu zasní a zpívá.* La-líla-lála-líla-lála... Takovej vorchestr, harfa, klárinety a housle, housle — to je jako dyš lítáš... Támhle máme Malvazinka, támhle sou Košíře, támhle si to šine nějakěj spratek... La-lála-lílalíla-la...

SLUŽKA: No hezky, hezky, moc hezky! Já bych se na uašem místě vopraudu styděla!

PRŮVOD STUDENTŮ *opakuje za dveřmi Malečkův zpěv:*
La-lála-líla-líla-la.

PRVNÍ STUDENT *otevře dveře a dává takt.*

JOSEFINA: Nazdar, mládeži! Zaválíme něco vespolek?

PRVÝ STUDENT: Proč ne? *Zpívá s Malečkem. Improvizovaný orchestr je doprovází.* La-lála-lalala-la-líla-lalala.

SLUŽKA: Tak k čertu, čloujek chce mít chvíli pokoj!

Studenti za smíchu utekou.

JOSEFINA: Tetka, to sou náhodou správný mládenci.

SLUŽKA: A škubej rači poctivějč to kůře, jo!

JOSEFINA: Pořád ze sebe děláte bubáka a člověk vám vidí rovnou do žaludku. Chcete-li vědět, tak ste náramná dobračka!

Malečka ovládla hudební vášeň, hraje na hrnec, na džbán a na vše, co je na dosah.

SLUŽKA: Ty pískle jedno zatrackaný, hloupý...

JOSEFINA: A mluvíte zrovna jako strejc Maleček.

SLUŽKA: Tak eště řekni, že sem se do tebe zbláznila.

JOSEFINA: Takový to asi není, ale že znáte svý lidi, to sem jistá.

Služka se usměje.

JOSEFINA: Tu holku ze svý přízně můžete rovnou zavolat. Já tady nevostanu. — Víte, já sem tady byla kůli jednomu muzikantovi...

SLUŽKA: Kvůli plesniuýmu dědkoj...

JOSEFINA: Ten je náhodou sakramensky mladej a hezkej!

SLUŽKA: No a co dálejc?

JOSEFINA: Já sem do něho celá blázen, ale von má holku...

SLUŽKA: Takovou vizunu, — je tady s mámou!

JOSEFINA: Jo!

SLUŽKA: A že mi to nikdá nepřišlo!

JOSEFINA: Tak to je můj kluk.

SLUŽKA: Von ti sliboval?

JOSEFINA: Ne.

SLUŽKA: A spali ste spolu?

JOSEFINA: Ne.

SLUŽKA: Tak to je těžký, co chceš, holka, dělat?

JOSEFINA: No, co dělaj holky ze svejma milejma?

SLUŽKA: Ale von si tě asi nevezme.

JOSEFINA: To mám teda jistý.

SLUŽKA: Dyž takhle mluvíš, tak ti poudám, že to nejní žádná láska.

JOSEFINA: Ale bůžinku, teto!

SLUŽKA: No, hezčí než ta vizuna si, a dyby byla nějaká spravedlnost...

JOSEFINA: Musím udělat rychlej konec. Vono to nejní k snešení.

SLUŽKA: Inu to ujeřím, ale dej si pozor, na ženskou čeká samý protiuenství.

JOSEFINA: Já bych byla moc šťastná.

SLUŽKA: Kdopak ví co a jak, možná, že pro chudý lidi je jen ta porodnice.

MALEČEK *přestane hrát a procitne ze sna*: Počkat, počkat, nějaká láska a tak dále, to v mladým věku ani jináč nechodívá, ale jen jestli se to bude rýmovat s učení? Sakra, nesmíš si nic připouštět, nesmíš se dát strhnout ze svý vyvolený dráhy — nebo — na mou duši...

VALENTA *vchází*: Haló! Hned jsem si myslil, že jste to vy.

JOSEFINA: Bůh tě natřes! Tak co je novýho v city? Ráčil ste findit aufáskem?

VALENTA: Jo, s větrem vo závod a 15 kilo za hodinu.

JOSEFINA: Pššš! Pan Kubín včera povídal, že vám z té bouchačky vyndá motor a že si ho namontí k varhánám. Zdejší varhany prej za nic nestójej. Je to na měch, víme?

VALENTA: Snad neštudujete taky varhany?

JOSEFINA *kroutí hlavou a dívá se Valentovi zamilovaně do tváře*: My sme tuhle ze starým pánem a s milostivou šťvali spíš lišky, ale teď nás to votrávilo a tak pořádně závody ve škubání kuřat.

SLUŽKA: Vona to nemá v hlavě v pořádku. *Spiklenecky k Josefině*: To je ten istej, co?

VALENTA: Snad vo mně nebyla řeč?

JOSEFINA: Ale zrovna vykládám, jak ste naboural divadlo.

SLUŽKA: To není prauda! — Vona poudá, že se budete ženit.

VALENTA: Lidičky, to jste si nemohli najít lepší zábavu?

JOSEFINA: Kdo řek, že nás to baví?

VALENTA: Třeba s tím nabouraným divadlem. — Vždyť jsem to vlastně na celý čáře projel!

JOSEFINA: Takhle už jo! Teď tomu vjěřim!

VALENTA: Tak si ji vemte! — Včera mě nemohla dost vychválit. Jo nebo ne? Povíдалa jste, že jsem byl...

JOSEFINA: Na to, co sem povíдалa, se nemusíte vohlížet, ale von vás taky pochválil starej Vydra!

VALENTA: Snad!

JOSEFINA: Snad! Člověče nešťastná, tak bych se takovýho sekáče držel a nejančil bych!

VALENTA: Všechna čest. Josefino, jste moc rozumné děvče, ale některý věci vám nejdou do hlavy.

JOSEFINA: Copak?

VALENTA: Vždyť jsem vám to už kolikrát říkal: Vydra je zlomyslněj jako opice. Mezi čtyřma očima člověka pochválí, a když má mluvit s někým od divadla, tak že prej vulgarizuju a špatné návyky a špatnej tonus. — Čert ho, chlapa, vem!

JOSEFINA: Von má pravdu.

VALENTA: Když mě chválí, nebo když mě haní?

JOSEFINA: Má pravdu, že si hlupák a že potřebuješ školu a že divadlo ještě počká. Jojojo, má pravdu kvůli tý vizu, kvůli slečně Říhový!

VALENTA: Josefino, do toho bych nos nestrkal. — To jsou zbytečný starosti a možná taky drzost!

JOSEFINA: Bať, zbytečný starosti a drzost. — Já se ti tedy vomluvím.

VALENTA: Chm, rád bych věděl, proč jste si zalezli . . . zrovna . . .

JOSEFINA: Tak si di postěžovat kytinkám. Zeptej se jich! — Jó, umělcové to dělají. Četla sem vo takovém pádu v básničce.

VALENTA: Kdyby se člověk dal, ty bys ho sjela.

JOSEFINA: Tady je vo to, že tě mám ráda a že chci, aby z tebe něco bylo.

VALENTA: Dost, dost, dost! Dost už! — Račte uvážit, že tchyně, manželky a občanský zákoník dvojženství nedovolujou.

SLUŽKA *která s ustrnutím poslouchala*: Bůh mě netrestej!

MALEČEK *k služce*: No právě! Holka si může zkazit život!

K Josefině: Tak povídám, rozum do hrsti! Ste mladý, nikdo se nesmí divit, ale nějaký běda a ouvej — a tak dále — by nám všechno zkazilo. *K Valentovi*: Vo vás konečně nemluvim, vy ste se dostal k zpívání třeba náhodou, ale Josefina je z muzikantskýho rodu!

JOSEFINA: A mluvmе vo něčem jiným!

VALENTA: Třeba, že tahle tvá kuchařina je hloupost, ne?

JOSEFINA: Vono to tak vypadá . . . A vypadá to taky jako pejcha . . .

VALENTA: No, konečně!

JOSEFINA: Takhle se nikdá neshodnem. Ty se chceš každému líbit a si šťastnej, jen dyž vo tobě lidi povídaj jako vo zázraku. — Jo, jo, Valentin, to je kápo, to je světovej tenor! — Di se skovat! Na takovou chválu musí bejt člověk jako putinka. Musí zobat z ruky, musí bejt moc krotkej! — To by tak ještě scházelo, sekát poklony a honit se za pitomcema. Rozumnej

chlap si bude víc považovat toho, co říká tudle paní Smrčková. Ta umí teda robit, ta ví, zač je v Pardubicích perník.

SLUŽKA: A nemíchej mě do takovejch ušelijakejch řečí!

JOSEFINA: Abyste tomu rozuměla: von je od istej doby navobědvanej — že prej mu v divadle nedělali dost velký ovace. — No nejni to blbost? Dyž se to pár šikovnejm lidem líbí, tak to má stačit!

VALENTA: A vám se to líbilo?

JOSEFINA: Jo, jo! Zrovna dost se mi to líbilo. — Jenže de vo to, že tě mám taky ráda.

SLUŽKA: Tak to, nestydo nestydatá, pořád nerozmazuj!

VALENTA: To vona dělá schválně. Štve a člověk aby se rovnou propad. — Prosím vás, co na to můžu říct?

JOSEFINA: Vy ste mi dvě křehotinky! Kdepak slyšet rovný slovo, kdepák!

SLUŽKA *se sbírá*: Zaplať pámbů, že sme hotový.

VALENTA: Snad nechcete odejít?

JOSEFINA: Milej drahej, vo tom, co bysme chtěly, je těžký mluvit.

SLUŽKA: Člounjek tady slyší řeči jako v kriminále.

MALEČEK *věnoval pozornost studentům, kteří se shromáždili ve dveřích*: Nic, nic, počkejte, až to zmáčknou!

SLUŽKA: Já vim. Šeny pracouní lidi sou z tý muziky pryč na hlavu.

VALENTA: A měla byste bejt přívětivější. Podívejte, jaká je to snaživá mládež.

SLUŽKA: Poustalci!

STUDENT: Tak bych skoro děl, že v hloubi tohoto hotelu přebývá rusálka.

SLUŽKA: Estli tady pár dní zůstanete, tak dá vejpověď.

STUDENT: Krindapána, kapitáne, cítím, že z nás jde strach. Měl byste svou posádku představit.

STUDENTI: Carbone de Castel Jaloux, rozkročte se! Do toho! Spustit, spustit, spustit, spustit!

To gaskonští kadeti jsou, bez studu hrajou, milujou...

to gaskonští kadeti jsou...

STUDENT *vystoupil na stoličku*: Vy, paní, která odcházíte, mějte naději! Zítra po vás nezbyde nic než tvrdé účty a koberec kapánek propálený.

Služka odnesla kuřata a práskla dveřmi.

STUDENT: Melody boys, jsme zneuznání!

STUDENT CÍSAŘ: Kapitán je pouhý huhňálek!

STUDENT JULÍNEK: Verše mi vhánějí v oko vláhu; jsem dojatej.

STUDENT KUBÍČEK: Haló, co je to, lidičky, za nástroj? Vypadá jako harfa Noemova.

DRUHÝ STUDENT: Míníte archu? Nebo vám je vlastní postřeh milejší?

STUDENT KUBÍČEK: Chasníku, vím, co povídám!

DRUHÝ STUDENT: Tak von byl Noe hudebník? To mi ušlo.

STUDENT KUBÍČEK: Potulný hudebník. Proslýchá se, že řídil divadelní loď. — A jestli tomu nevěříte, pane, já si svou pravdu obhájím, pane!

DRUHÝ STUDENT: Ovšem, ovšem. Řezal jste u něho bubny. — Ale nechcete doušek pramenité ...

TŘETÍ STUDENT: Vono to tady není pro mého ducha dost veliký. Já jsem sklíčenej!

STUDENTI *otázky sborově*: Od-kud se rodí po-do-bní citové? Od-kud? — Co-je-to? — Rmut všednosti! — Bez kostýmu se nedá hrát! — Frak nebo tógu! Dám drama za fráček! — Kdo se po-hy-bu-je s lepou vol-ností? — Ten, kdo je dobře oděn!

MALEČEK: Dyť povídám: šaty dělá člověka.

STUDENT CÍSAŘ: Divadlo je především podívaná.

JINÝ STUDENT: Divadlo má znít jako roh. Jednou jsem slyšel troubit ve zvěřinci slona. Páni zlatí, to byl teatron, to byste si, počítám, byli bývali byli lebedili!

MALEČEK: A nezamlouvejte to!

STUDENTI: Copak, copak, copak?

MALEČEK: Kostýmy!

STUDENT KUBÍČEK: Co kutna mnichovi, to herci roucho

královské. Honem, dejte mi krátké kařata, cítím se Romeem.

JINÝ STUDENT: Dítka, dnešní příležitost je vážná příležitost. Chceme uctítí svého mistra a to je člověk unavený dlouhým studiem. Protřelí činoherníci ho ve svých hadrech — medle — vystraší. Co z toho vzejde? Trpkost, trpkost, trpkost!

STUDENT: Ale ne! To je psáno jen na okraj večera. — Musíme se přece dostat do proudu. — Co — kterak — jak? — Tlumte svou fantazii. — Cítím se osvěžen jen pod parukou. — Staříčkův mistr bude na měkko — kdo-pak si troufne s rudým čenichem mu jít v ústretu?

SBOR STUDENTŮ: Starému pánu čest, nám trochu skotačiny!

STUDENT JULÍNEK: Přikryj své bláznovství jen o chlup bláznivější čepicí; je z tebe filosof, potažmo herec, mistr nad Mošnu.

JOSEFINA: Moc řečí, dítka. Dejte mi nějaký švihácký utíkáček. Budu dělat starouše.

STUDENTI: Chybec! Chybenec! To nejde! Vy jste přece staříkova Múza. Budete mu dýchat do týla. Nu ovšem, ano, to se rozumí, zůstaňte — vzhledem k veřejnému zájmu — Josefinou.

JOSEFINA: A to je otrava!

JULÍNEK: Jsem prodchnut nápadem!

JINÝ STUDENT: To tě zdobí. Hle, čelo ozářené bleskem myšlenek!

JULÍNEK: Budeme dělat podlouníky. — Viděli jste už někdy operu bez podlouníků? Je to vůbec přípustné?

STUDENTI: Vy předbíháte! Budem si hrát na pana profesora. — Nevidím rozumného důvodu, pro nějž by našeho milítkého učitele neměl představovat právě Julínek.

STUDENTI *některé otázky sborově*: Je dost uraženej, vztahovačnej, zapeklitej? Září jeho světla odleskem hu-deb-ní pe-da-go-gi-ky? Jestli jo, měl by bejt vy-záblejší. — Ať se nestaví! — Vousy! — Brýle! Nějakou tu chůdu!

*Studenti vpraví Julínka za plentu a převlékají ho.
Maleček jim pomáhá.*

JOSEFINA: Všechno je hotovo — až na tudletu dějovou osnovu. No, nestyďte se drobátko básnit.

VALENTA: Kde jsou časy, kdy poesie vycházela mezi prostý lid!

IRENA *vejde*: To je báječné. Snad nechcete sehrát nějakou scénu?

JOSEFINA: Jak dobře hádá — Jo, dívky štěstěny!

VALOUŠEK: Kdepak slečna Říhová se svou loknou a se svým stopětašedesát centimetrů dlouhým hlasem...

IRENA: Jen dál, jen dál, pane Valoušku!

VALOUŠEK: Dál? Připravujete mě, dámo, právě vo úspěch. Chtěl jsem, aby členové slavného ensemblu zpodobnili jakousi podrobnost z vašeho života.

IRENA: Prosím. Rozhodně vám nechci překážet.

VALENTA *zadržuje odcházející Irenu a praví k Valouškovi*: Co si chtěl?

VALOUŠEK: Slečna by studovala se starým Vydrou part a von by vyrost vo metr padesát a čechrál by si ka-deře a nakonec by se zhroutil. Božítku, to přece bývalo k popukání.

JINÝ STUDENT: Nápad za dva hrnce dukátů.

VALOUŠEK: Takové jemné šprýmy se vás snad nemohou dotknout?

IRENA: Kdežby, rozhodně ne!

VALOUŠEK: Tomu se, páni, říká hrdinnost a služba umění!

DRUHÝ STUDENT *nakukuje za plentu*: A Julínek?

STUDENT *za plentou*: Je hotov sakumprásk!

Objeví se Julínek v masce profesora Vydry.

STUDENTI: Jéjéjéjéjé! Jen mluvit! Jako Vydrův vlastní obrázek! Jako by mu z voka vypad, jako živej! Sborově. Ví-taj-te, — pa-ne pro-fe-sore!

JULÍNEK *představující profesora*: Ehm, ehm, ehm, sednout! Chci říci sednout! Dá se do smíchu a skáče.

STUDENTI: To je málo, hochu. — Počkejte, von se roze-
hraje. Neměli bychom si všichni rozproudit trochu
krev? Což malej rozběh? Průvod, procházka? Vý-
borně! — Do toho!

Studenti se seřadí do průvodu.

DRUHÝ STUDENT: Máte ducha, pane?

JULÍNEK—VYDRA: Trochu, pane.

DRUHÝ STUDENT: Tak tedy, pane!

JELÍNEK—VYDRA *předříkává a průvod se s Malečkem dá
do pohybu:*

Kup za tři lůj, džbán komářího sádla
a do toho vraž píрко slavičí,
chřtán natři si, abys tak povytáhla
cé horoucí při Němé z Portiči.

*Studenti zacházejí. Josefina a Valentin by je
chtěli následovat. Irena Valentina zadrží.*

IRENA: Valentine . . .

VALENTA *tváří se nerozhodně*: Hm, budou mít švan-
du. — A víš, že bych si dal také říci. Proč ne? Je na
tom něco zlého?

IRENA: Ne, není. Studentský kousek, dost ztřeštěný, dost
všední, dost zlomyslný . . .

VALENTA: Ale miláčku, smáti se, to patří ke školním
způsobům. — Snad by ses nemračila? Hlouposti! Jed-
nou napsal Císař básničku vo Vydrovi a vo Josefině.
No a co? Myslíš, že je chtěl urazit? Kdepak, to je vše-
chno z lásky. — Ostatně, když jsi dřela tu Němou
z Portiči — jen si vzpomeň — to přece byla junda!
Vydra se moh zbláznit.

IRENA: A je to opravdu tak směšné, když se někdo obírá
hudbou ze záliby?

JOSEFINA: Ze záliby pro Valentina.

IRENA: To byste mi neodpustila, co?

JOSEFINA: Proč ne? Možná, že dělám něco podobného.

IRENA: S malým rozdílem; Proti dobrému tónu.

JOSEFINA: Profesor říká, že by se mi tóny dost dařily.

IRENA: Hm, slovní hříčka! Slečna chce být duchaplná, opíči se po studentech a tu a tam jí uklouzne neslušnost.

JOSEFINA: Snad. V hádce to jinak nechodí.

IRENA: V hádce! Myslíte, že se budu přít? Proč? Nemám nejmenšího důvodu. Jsem s vámi spokojena, čistíte mi dobře střevíce.

JOSEFINA: Jo, dávám si záležet.

IRENA: Děkuji, to je všechno.

JOSEFINA: Maličkosti! Řízněte do živýho!

IRENA: Opravdu tomu nerozumím. — Moje matka vám poskytla příležitost ku vzdělání. Mohla jste si hrát na slečnu, mohla jste studovat — vy prásknete dveřmi a ještě se zlobíte. Na mou čest, krásně jste rozvázala.

JOSEFINA: Jo, rozvázala sem všechny dobročinný svazky. Je ze mě zasejč člověk. — Zasejč se musím brát vo svý! Víme? — Vo svý jídlo, vo svý vostávání, vo svý štěstí.

IRENA: Na co, proboha, myslíte?

JOSEFINA *ukazuje*: Na nás. Jsme tady tak pěkně pohromadě.

IRENA: Valentine, slečna je přesvědčena, že k ní máme nějaký závazek.

VALENTA: Hm, poslouchám...

IRENA: Výborně! Ale měl bys něco říci. Řekni něco! Proč něco neřekneš?

VALENTA: Slečna Zajícová žertuje. Dělá jí potěšení uvádět lidi do rozpaků. Snad je v tom nějaká sázka.

IRENA: Ať ihned odejde! Ať zmizí! — A jestli jde o výhru nebo o výpalné, prosím! *Udeří kabelkou na židli.* Snad jste nezapomněla svou obratnost?

JOSEFINA: Jo, tudy na to! Jednou se vám ztratily prachy...

IRENA: Dovedete si vždycky poradit.

JOSEFINA: Ale ne, tehdy mi pomohl Valentin.

IRENA: Tím hůře.

VALENTA: Nemožný rozhovor! Josefino, musíte uznat... Irena ovšem taky... je jistá mez... hm... hlouposti! O takových věcech se nedá prostě mluvit! Copak to

necítíte? No, buďme rozumní! Mezi námi je jasno, a pokud jde o Josefinu, jsem jist, že se posmívá jen tak — teda — z dobrý vůle. — Není to od starého kama-
ráda zrovna nejkrásnější, ale co si mám počít? Ze
světa ji přece nesprovodíme!

JOSEFINA *oceňujíc Valentovu domýšlivost*: Na to, ho-
chu, nemysli. Já bych se bránila.

IRENA: Už toho mám opravdu dost! Co na nás chcete?

JOSEFINA: A kolikrát to mám říkat?

IRENA: Ještě jste se nevyjádřila!

JOSEFINA: Božítku, voni nechápu!

IRENA: Ne, rozhodně ne!

JOSEFINA: Netvařte se tak hloupě!

VALENTA: Škoda slov! Hanba mluvit!

*Studentský průvod obešel halu. Kubíček nahlédne
dveřmi na scénu.*

KUBÍČEK *k ostatním*: Pst! Tady se projednává cosi ože-
havého!

VALENTA *ke Kubíčkoví*: Prosím tě, přestaň! Nechte nás
na pokoji!

KUBÍČEK: Ne, ne, ne! Do cizích věcí se nechci vměšovati!
Kdepak! Nás přivedla ryzí zvědavost.

IRENA: Měl bys mu poděkovat.

KUBÍČEK *k ostatním*: Dítky, pojďte dál!

IRENA: Když člověk nemůže z místa, bývá mu každé vy-
rušení vhod.

Vchází průvod studentů.

DRUHÝ STUDENT: Tak co se tady peče? Výstupy?

IRENA: Se mi zdá, že jsi hrál smutnou úlohu.

DRUHÝ STUDENT: Výčitka! Mort hadry, větrím tragédii.

JINÝ STUDENT: Dvou lásek spor.

KUBÍČEK: Náš Valentin měl příležitost k akci a neosvěd-
čil se. Byl shledán nezralým. Br, je to třtina.

VALENTA: Hlupáku, kdybys byl na mém místě!

KUBÍČEK: O je, o je, kdybych byl Valentinem, naději
p. t. profesorstva, výlupkem absolventů, švihákem

k nakousnutí, kdyby se o mě rvala děvčata — já bych dovedl odpovídat! Lidičky, já bych to roztočil.

DRUHÝ STUDENT: A co ti, brachu, brání? Do práce! Tohle je scéna, tady máš partnery a tvoř! Přátelé, jménem páté Múzy a čtvrté třídy Akademie ustanovuji, aby Kubíček představoval Valentina! Ať mu to ukáže!

STUDENTI: Tak jest! Tak jest! Comedia magistra vitae.

Kubíček je přinucen se převléknout.

JAKÝSI STUDENT: *k Ireně:* Ne, ne, ne, nesmíte odejít! Co vás to napadá. Sotva se za váma zavřou dveře, bude neomalený. Nu tak, povídám, chcete ho držet na uzdě, anebo je vám lhostejné...

STUDENT: Bim, bam, bim! Pozor, třetí zvonění!

IRENA *nutí Valentu, aby odešli:* Valentine...

VALENTA: Ale, drahoušku, divadlo je náš chléb...

STUDENTI: Osvěta lidu, item vyrazení. — Hola. Apollo Musagete, ty starej korouhevníku, do služby! Pst! — Ticho! — Konec řeči! — Pst, pst, pst!

JOSEFINA: Tohle sem ctižádostivá.

JULÍNEK—VYDRA *vystoupil na židli, studenti utvořili kroužek:* Vážení pánové, vážené shromáždění...

JAKÝSI STUDENT *se dere k Julínkovi:* Hej, hola, jářku, hej! Hlásím se o slovo a s vaším dovolením chci malým chytrákům dát malou hádanku...

JELÍNEK—VYDRA *pobaven:* Klidte se, blázne! Teď věru není čas na vaše žertíky! — Klidte se, pravím dobrou češtinou, nebo vám stáhnou rovnou kařata!

VÝTRŽNÍK *sklízí vavříny:* Ach, nezahanbujte mě, pane! Mám v parteru dva či tři drobečky, pane, kterým bych chtěl vyznat něco lásky, pane!

JINÝ STUDENT *předstírá rozhořčení:* Je tohle v programu? Ne! To bych tedy prosil!

STUDENTI: Rozviňte teze! — Chlapci na palubu!

JULÍNEK—VYDRA: Ehm, ehm, ehm! Když má gentleman říci nějaké dobře vypečené slovo — jako je třeba láska — co, holečkové zlatí, udělá? — Nic. Mlčí. Zatnul chrup a na znamení citu rozbouřeného cinká si v kapse

dvěma knoflíky. Ach, je mu hanba vyznati se z něhy a je mu hanba něhu odmítnout. Chce býti korektní, chce spustit vo počasí: že prej je voblačno, že se dá do lijáku. — Matičko skákavá, ten gentlemanský mrav má mezi histrióny pramalou oblibu! Náš cech jím pohrdá. — Co? Jakže? Mlčeti? Mám jářku držet zobák, když mohu popadnout se za své za ňadro? A v důlek srdeční zanořit prstíky? A státi na špičkách s levicí upaženou a houkat jako tur not strmém na pohoří: mé serdce puká mi, ó Marto, Marto drahá, já miluji tě jako anděla? — Pah, že mám mlčeti, když ve mně všechno pěje, když bůh mi svěril hlas, když školné zaplativ, na slavném učilišti jsem nabyl cviku podle noty řvát? Já, nebo potažmo snad tuhle Valentin, že máme mlčeti? — Joj, běda, sousedé, nás zdrženlivost skosí! My pasem po scénách, my vpeřili se v cit — a také v ostudu — jak řekl prokurista, který má slušné fixum a k tomu byt, dál světlo, palivo . . .

KUBÍČEK *který se zatím připodobnil Valentovi*: Dost, hochu, začínám!

JAKÝSI STUDENT: To bylo povzbuzení.

JULÍNEK-VYDRA *se klaní*: Valeo jako by smet, jsem ergo Valentin! *Dryáčnický*: Vážené obecenstvo, dříve než začnu předvádět svůj příběh bez událostí, račte vyslechnouti, jak jsem přišel na svět. *Epický*: Stalo se to cestou přirozenou před dvaceti léty a osmnácti měsíci za úsvitu, právě když kokrhal kohout jménem Hejhola-Robinet. *Explativně*: Tou hříčkou náhody byl mi vštípen plný a zvuchý hlas *důvěrně*, který připomíná poklep na prázdnou bečku. *Epický*: Když jsem spustil křik, býval pan otec *důvěrně*, takto poštmistr — *epický* poněkud znechucen. Má paní máti ovšem jásala. *Mazlivě a s velkou důvěrou*: „Jen dál, jen dál, jen výš a výš a trochu napravo! Tam nad tou linkou jako jablíčko a jako zvon pod klenbou zvonice se třpytí, leskne, kyne, natřásá maličká notička. — Pipipápá, houpy, houpy, hou, až bude nosit dlouhý kařata, náš mijáček ji stlcí do kapsy.“ *Epický*: Jednou tak vřís-

kám — někdo zaklepe. — Hádejte, kdo to byl? — Starý pan regenschori! Má pod ramenem hůl, má klobouk na stranu, má voči navrch hlavy. — „Nic naplat,“ povídá, „chlapec se vybarvuje!“ — Co vám mám vykládat? — Za nějaký ten čásek mě regenschori vlekl do Prahy. Kubíček se popadne za límec, pěsti levice se tlačí do zad. Tak dohopsá k Julínkovi. Potom se promění na regenschoriho. Má pod loktem neviditelnou hůl a otáčí neviditelným kloboukem. Mluví venkovsky: „Jestli se nemejlím, tak tedy tohle klouče má v krku slavička. — Vy tomu račte nejlíp rozumět, vemte ho do prádla!“

JULÍNEK—VYDRA: Dnes nemám čas! — Chci říci, pročpak ne? — Hm, podívám se chlapci na tipec.

Kubíček otevře ústa. Julínek si udělá z pěsti dalekohled a dívá se mu do krku. Je radostně překvapen. Mává rukama.

KUBÍČEK—VALENTA: Á-cé, á-cé, á-cé . . .

STUDENT *samozvaný režisér*: Teď vpadne sbor a laskavě vyjádří profesorovu radost. — Pak budu, páni, prosit, abyste zpívali doprovod k nádherné němohře, jež vkrátku naznačí vám režisérovi se plete na jazyk neurčitý rytmus dlouhá studia a něžné škorpení . . .

STUDENTI: Moc rádi. Proč by ne. Hej, chlapci. Začínat!

KUBÍČEK—VALENTA: Ou, ouha! — Přátelé, máte dost důvtipu, abyste postřehli, proč budu na počátku drobatko kulhati?

JAKÝSI STUDENT: Ba, jen se spolehni!

SAMOZVANÝ REŽISÉR: Tak můžem jet?

JINÝ STUDENT: Už dobrou hodinu!

Kubíček—Valenta luskne prsty, přiběhne k Julínkovi—Vydrovi a oba — tentokráte jen letmo — naznačují vyšetřovací scénu. Když Kubíček zapíval své á-é, á-é, vztyčí Julínek paže a tančí. Sbor vpadne písničkou na způsob „Pec nám spadla“ nebo „Brátrři, brátrři, buďme jen veselí“. Profesor Julínek dotančil v divokém skoku, vážně.

Sbor se zastřeluje na správné A: pam pam pam-pam. Profesor—Julínek přikročí k systematickému studiu, nabídne Kubičkovi—Valentovi rámě, učí ho chodit, klepe Kubička hůlkou přes nohy atd.

SBOR *při tom pěje. Do, re, mi, fa, so, la, si, dó! — Do, si, la, sol, fa, mi, re, dó!*

Valenta—Kubiček si vede stále lépe, nakonec skáče jako laň. Poslední kolo znamená kvapík. Když hra přestane —

JULÍNEK—VYDRA: *Můj bože, Valentine, ty si báječněj, ty si hezkej! Kdepak je honem náký stipendium, nákej podárok, náká prémie, náký vzdobení? Dělá, jako by trhal z pomyslných stromů ovoce. Jo, tuhle támhle. A ještě něco vod černejch ptáků a od spolku pro hudební vychování. Sahá si do vlastních kapes. Kristepane, jen aby sis nestejskal, aby ses nenachladil! Uvažuje mu povětrný šátek na krk. No, drž hezky, drž! Povídám: Metropolitánka tě nemine!*

KUBÍČEK—VALENTA *dělá posměšná gesta.*

JULÍNEK—VYDRA *se rozhněvá: Lumpe jeden nevkusná! — Chci říci, že skončíš ve Varietě!*

Kubiček a Julínek jsou uraženi.

JAKÝSI STUDENT *se školácky hlásí: . . . sim, pane profesore, von to tak nemyslel.*

JULÍNEK—VYDRA *tak, aby se připomněla nota: Proč bychom se netěšili: Ne?*

KUBÍČEK—VALENTA: *Ne!*

JULÍNEK—VYDRA s KUBÍČKEM—VALENTOU: *Ne, ne, nenenene.*

Kubiček se přiblížil k opět šťastnému Julínkovi a uchopí ho jako k tanci. Tu hra naráz přestane.

JULÍNEK: *Dost! Výjev druhý. Motiv lásky na scénu!*

SAMOZVANÝ REŽISÉR *zakročuje: Valentin začíná.*

KUBÍČEK—VALENTA *zpívá: C, d, e, f, g, a, h, c.*

CÍSAŘ v paruce oděný jako Irena se koketně přibližuje. Přestrojení je nedokonalé: Pod sukněmi je vidět kalhoty atd. Zpívá falešně. C, d, e...

Julínek—Vydra Císaře zahání. Polovina sboru spíná k Julínkovi ruce, druhá polovina mu hrozí prstem. Julínek—Vydra se musí s Irenou smířit. Valenta zapudí svého dvojníka z improvizovaného jeviště, zaujme jeho místo a tahá do hry skutečnou Irenu. Když se Irena zdráhá, je přinucen obrátit se na Císaře. Tato změna mu nevyhovuje, zmocní se znovu Ireny.

VALENTA: Řekl jsem ti aspoň desetkrát. Poprvé v tajnosti, po druhé před maminkou a dnes pod trnouchy hvězdami tohohle lustru míním věc opakovat.

IRENA *je dopálená*: Dovol, to není vůbec žádná hra!

VALENTA: Já to myslím doopravdy.

IRENA *s pohrdáním*: Hm!

VALENTA: Vážně!

IRENA *dryádnicky*: Když chceš dělat vtipy, když chceš ze sebe dělat šaška, tak nemusíš druhýho urážet.

K Císařovi: A vy taky, vy, vy... kloučku! Styďte se!

CÍSAŘ: Pardon, pardon...

IRENA: Můžete se stydět! Takovou kočičinu — blbou!

Ale já vím, kdo to spískal, já si to dovedu zkombinovat.

K Josefíně: To víte, že jo, vy osobo, zlodějko jedna prohnaná! My jsme vás prokoukli hned na začátku.

JOSEFINA *skoro shovívavě*: No, jestli hrajete holku z ulice, tak bych zasej já dělala velkou dámu.

IRENA: Nemusíte nic předstírat. Taky by vám to nepomohlo! My vás známe!

Jeden student pískne, druhý zatřepe prsty, třetí prohodí: Pěknej začátek!

Vcelku ustupují studenti do pozadí.

VALENTA: Ireno...

IRENA: Kdybys za něco stál, tak bys udělal krátkej konec!

VALENTA: Nechceš si odpočinout? Nejsi nemocná?

IRENA: Prosím tě, budu pořád jako putička! — Takový chování, takový urážky, mám to spolknout? Co vlastně myslíš s těma — s těma — s těmi svými ohledy? Když je někdo zvyklej běhat po ulici, když bere peníze...

VALENTA: Přestaň, Ireno! — Jsi rozčilená a říkáš nemožný věci!

IRENA: Nemožný věci! Já povídám nemožný věci! A že si ta ženská střílí ze všech společenských závazků, to není nic?

VALENTA *opravdově*: Kašlu na společenský závazky! Tady de vo něco důležitějšího! Vo jinej závazek. *Na ústupu*. Jde vo — vo — vo slušnost...

JOSEFINA *kterou odpověď zklamala, chce odejít*: Ty kašičko!

IRENA *povzbuzena*: Dobrá, ať jde, ať táhne na hodinu.

JOSEFINA *se zastaví*: Ale, holka zlatá, já sloužím v horský boudě u hoteliéra. Moc dobrý místo... Víme, von mě sem dohodil profesor a já bych ho nechtěla urazit. Mno, nevím, ale po tý Valentýnový nevhrožený řeči bych na to měla pomejšlet...

IRENA: Komu říkáte „holka zlatá“?

JOSEFINA: No vám! — Tuhleten slušnej mládenec *ukáže na Valentu* je taky ze zlata. *Odchází*. Jo, jo! Moc se k sobě hodíte, moc vám to štěkne! Tak s pánbičkem! Já se z tý svý zatrackaný lásky už nějak dostanu. *Vystrkuje hlavu z pootevřených dveří, které vedou do jejího pokoje*: Adijé, mládenci!

Studenti odpovídají poklonami a vyjadřují nechuť k Ireně a k Valentovi.

IRENA *s úlevou*: Impertinentní holka... Prosím tě, půjč mi hřebínek!

VALENTA *marně potlačuje prudké hnutí myslí*: Tady... k čertu! *Udeří hřebenem*. Vždyť je to všechno hloupost! Nesmysly! Pitomá konvence!

IRENA: Co, prosím tě, zas máš?

VALENTA: Vztek, slečno Říhová!

IRENA *manželsky*: No dovol!

VALENTA: Rozhodně! Všechno vám dovoluji a všechno vám odpouštím!

Pomlčka, za které Irena pochopí Valentovy zaječí úmysly.

IRENA: A říkáte mi vy!

VALENTA: Jak jinak?

IRENA *s nadějí, že společenský hovor svede Valentu z cesty nastoupené*: Sedm pět, čas myslet na večeri.

VALENTA *ledabyle*: Mně dneska prostřou někde v čeledníku.

IRENA *s celou vahou svého půvabu a zlosti*: Stalo se vám něco? — Jak to, prosím vás, mluvíte?

VALENTA *s porozuměním pro význam otázky*: Správně, ale bez valné chuti.

IRENA *pyšně*: Chcete mě urazit?

VALENTA: Vy jste se ovšem nerozmýšlela...

IRENA: Komické! *Nuceně se směje*. K zbláznění... k smíchu!

VALENTA: Co! Člověk by nevěřil, že se někdo může tak dlouho mýlit a tak rychle prohlédnout jako my dva.

IRENA *společensky velmi vybroušeně*: Prosím vás, podejte mi kabelku! — Děkuji. *Dívá se do zrcátka*. Ó, mám oprýskané rty, to je od těch nezvyklých výrazů. *K studentům*: Víte, člověk je amatér a podobné scény mu jsou dočista cizí. Budete pokračovat? Já už musím jít. Dobrý večer!

VALENTA: Dobrý večer, slečno!

IRENA *se obrátí*: A kdybych snad neměla příležitost se s vámi rozloučit: mnoho zdaru!

VALENTA: Mnoho zdaru, dobrou noc, slečno!

Irena odešla. Studenti se sbíhají k Valentovi, aby mu stiskli pravici. Rádi by se dali do křiku, ale Valenta je napomíná.

VALENTA: Pst! Pod touhle Kasiopeou světlo pohasne teď zdárně dokončím, co špatně začalo.

Všichni se stáhnou k Josefinině světnici. Valenta tluče na dveře.

HLAS JOSEFININ: Kdo je to?

VALENTA: Valentin . . .

HLAS JOSEFININ: Teď už je pozdě, kdepak!

VALENTA *tluče důrazněji na dveře.*

HLAS JOSEFININ: Kriste králi, že uděláte nějakou škodu!

VALENTA: Tak otevři, Josefino!

HLAS JOSEFININ: To se tak řekne, votevři, votevři! Jako bys, chlapče, neměl za krejcar rozumu: vždyť je votevřeno!

Studenti vtlačí Valentu do světnice, spustí tanec a přitom hrají na své nástroje jakousi serenádu. Nejhuře řádí Císař, přestrojený za Irenu. Když zmizeli studenti z jeviště, zní serenáda dál. Tu se k Josefininým dveřím vrátí Julínek-Vydra, je kterýmsi studentem vstrčen za scénu, po chvílce nakukuje však opět do haly a totéž činí skutečný Vydra. Hra se rozvíjí podle známého předpisu: profesor je honěn, ztýrán a nakonec stane před svým dvojníkem. Když pochopil záměnu i to, co se děje za Josefininými dveřmi, padá opona.